

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe un trim.
Pe o lună . . . 2 "

Nrul de Duminecă

Pe un an . . . 4 Cor.
Pentru România și
America . . . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Deak Ferencz-uleza 20.
INSERTIUNILE
se primesc la edituris-
tratie.
Mulțumite publice și Loc de-
schis costă fiecare șir 20 fl.
Manuscrisurile nu se re-
poartă.
Telefon pentru oraș și
comitat 507.

Un model de organizație poli- tică a polonilor din Posen.

În timpul, când se cere și se simte lipsa unei organizări a românilor din Ardeal în scopul unei lupte naționale și mai rodnice credem de interes a publica o schiță a felului de organizare a polonilor din Germania. Ei au o soartă aproape identică cu a noastră, trebuie să se apere de aceleași lovituri, au să lupte în contra unei tendințe tot așa de neîndreptățită și primejdioasă pentru existența lor ca neam, ca și noi în privirea ideii imposibilului stat unitar maghiar... Poate servi de exemplu această organizație, și expunerea ei poate fi un bun răspuns acelor care scuză împiedecar a organizării noastre din partea puterii cu exemplul atât de puțin controlat al polonilor din Posen.

Proștimea și tradiționala nobilime polonă au fost conducătorii vieții naționale a polonilor până înainte cu două-trei decenii. Azi ei se restring la o supraveghere foarte pasivă, lăsând conducerea clasei intelectualilor și industriașilor, cari sânt mai mulți mai independenți și au mai multe calități de agerime și inteligență. Aceștia sânt în stare să cuprindă toate clasele, tot pământul locuit de Polonii din Posen în lanțurile diferitelor organizări, încheiate în o singură mare falangă. — Mijlocul care ține exemplara disciplină e singurul ce poate avea rezultat în astfel de cazuri: *teroarea cea mai extremă.*

E un fel de despotism — foarte la locul său aici — puterea din mâna conducătorilor; individul nu are drept să puie la îndoielă utilitatea dispozițiilor, e dator să se supună. Conștiinciositatea dispozițiilor o ga anteașă persoana totdeauna bine aleasă a șefului de organizație, care dă seama în adunări generale. Se evidă prin acest despotism veșnicile discuții și rătăcirii, se creiază un curent, se arată o țintă unde toți sânt datori să loviască.

Contraste politice, tendințe socialiste la poloni nu există. E o singură tabără, ca și la noi. Sigur fără să luăm în seamă indispensabili Boetiani; se găsește și aici câte un biet rătăcit preot, câte un profesoraș care-și făurește din »merite« o scară spre o catedră de universitate. Lăsând la o parte ocazionalele organizări pentru alegeri în cameră, centrul luptei politice e societatea »Straz« (staja) întemeiată, în 1905, de *Iosif I. Koscielski*, cu scopul spus expres: promovarea spiritului și luptei naționale polone. Fiecare cerc avea un șef, »starost«, sub-cercurile aveau conducerea unui »comisar«. S'a înființat un ziar propriu, un birou cu secțiuni pentru organizare, economie, cultură și pentru drept și politică. Veșnicile greutăți ale începutului și mai ales boala atât de cunoscută și la noi: întârzierea cu plata taxelor au făcut imposibilă existența acestei forme de organizare. În 1908 s'a decentralizat această societate în mai multe societăți locale strâns legate între ele, și, susținând și pe mai departe biroul central și ziarul. De-atunci se simte o nouă viață

în cele 21 de organizări locale. Membrii plătesc o minimă taxă lunară. Sânt datori să fie »exemplul unui Polon adevărat, conștient de drepturile sale și muncitor, să lățească conștiința națională«, să cerceteze la îndrumarea conducătorilor singuraticile familii, să se convingă »ce progrese dovedesc aceștia în păzirea catechismului național«. Prin aceasta ultimă datorință, membrii sânt expuși unui continuu control, unui continuu examen din partea colegilor, ceea ce de sigur are ca rezultat o întrecere în ținerea strictă a »catechismului național«. Catechismul acesta oprește copiii poloni să aibă contact cu copiii nemți, să se joace jocuri nemțești, să se cânte altfel de cântări decât polone, oprește căsătoria și contactul social cu nemții, impune să cumpere numai dela Poloni, cât se poate numai produse polone și să alerge numai la bănci polone.

Un catechism, care pare a fi servit de model celui redactat pentru șvabii noștrii, apărut acum doi-trei ani, deși cu mult mai sever, mai bun ca acesta.

O altă societate politică »Liga Polonă din împărăția Germană« a fuzionat anul acesta cu »Straz«.

Tot o organizație politică este și societatea de gimnastică »Sokol« (Șoim), care ar trebui să fie modelul societății de gimnastică ce trebuie să se organizeze la noi. »Sokol« e înființat în 1884. Azi are 187 subdivizii cu 8500 de membrii. E miliția organizărilor polone. Cei mai sănătoși, cei mai puternici, mai fanatici poloni, cari nu se mărginesc la exerciții de gimnastică, ci pri-

Portul național.

Conferința doamnei *Victoria Erdélyi* rostită în Orăștie.

Precum bine vă este cunoscut, Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei, a înființat aici în orașul nostru, un atelier pentru țesut și cusut, a cărui conducere a încredințat-o mie.

Aflu de bine, să precizez în public scopul acestui Atelier.

Înainte de toate declar, ca să ieie spre știre toți acei, cari până acum nu au avut cunoștință, că atelierul nu e înăprenderi comerciale, deci nu face nimănui concurență.

Obiectele produse acolo nu se vând pentru a avea câștig, ci pentru ca să se acopere speșele împreunate cu susținerea atelierului, cari, dinere, până acum nu sânt acoperite nici decum, cu toate că d. Dr. Ioan Miha ne pune gratuit la dispoziție locul, iar institutul »Ardelean«, ne plătește lumina și contribuie cu 300 de cor. la susținerea lui.

Publicul nu este încă pe deplin convins, că un ajutor mai mare ar fi bine plasat și ar contribui la progresarea atelierului, a cărui menire din punct de vedere economic-național este foarte importantă.

Menirea atelierului este:

1. Adunarea modelelor vechi, cari încep să se plardă în urma nesocotinții femeilor noastre.
2. Deprinderea femeilor, cari deja știu țese, în țesutul neglijat.

3. Instruirea fetelor tinere de țaran în țesut și cusut, și cu timpul în toate câte se refer la aceste lucruri adecă: tors, vopsit etc., ca să se emancipeze de supt jugul fabricelor.

4. Ca prin lucru să poată da mijloace de câștig celor, cari au învățat.

5. Să promoveze industria de casă și prin aceea să rețină în familie banii, cari altcum ar trece în mâni străine.

6. Să facă în fine ca femeia să fie scutul frumosului și esteticului nostru port strămoșesc.

Ca să puteți prețui portul nostru, care nu este urmarea unui caprițiu, ci se bazează pe tradiție, vă rog permiteți-mi, să vă spun câte ceva despre port. Anume: despre originea portului național românesc, despre frumusețea lui, despre practichiatea lui, despre folosul lui, despre variația lui după regiuni, despre modul cum să l stăm și cum să l conservăm fără ca să plardă din originalitate.

În fine o propunere în privința purtării portului.

În portul unui popor este scrisă o parte din istoria lui. Observând cu luare aminte portul unui popor, putem urmări dezvoltarea lui.

Portul poporului din părțile locuite de românii din Dacia lui Traian, a fost adus prin coloniile romane așezate aici. Acest fapt relese din observarea statulelor de pe timpul romanilor, ca d. ex. pe columna lui Traian din Roma, de unde putem vedea, că portul roman a fost întrucâtva modificat după al dacilor, fiind acela potrivit regiunilor muntoase și mai reci. Dar nu numai forma portului, ci și culorile de cari se serviau în comun li-au adus cu sine.

Corectând ruinele orașului Pompeii, cari au stat peste 1800 de ani acoperite supt lava Vezuviului, și care acum este desgropat așa încât se văd zidurile caselor, — în unele case — se poate distinge încă bine pictura cu așa numitele frescuri în culorile roșu, galben și albastru. Îndesebi culoarea roșie de o frumuseță rară și renumită despre aceea, că nu s'a aflat încă nici un artist care să fi putut imita întocmai culoarea așa numită: roșu pompeian.

Ce să zic despre portul bărbaților noștri?

Ei, când sânt îmbrăcați de sărbătoare au portul unui legionar roman, iar iarna întocmai ca și dacii cei bătrâni. Prin urmare portul nostru e amestecul din portul celor două popoare din cari ne tragem originea, și cari, în vechime, au stăpânit atâta amar de pământ și apă. Cu păstrarea lui deci ne putem mândri cu ceva, cu ce alte popoare, — nici chiar italienii, nu pot să stele alături.

Poporul român a conservat portul vechi roman, și toate popoarele din jurul lui: sârbii, bulgarii, rușii au un port pe care se observă originea romană, dar se observă și modificările, cari le-au făcut după gustul lor. Unele din modificările acestea le-au primit și românii noștri, depărtându-se astfel de portul național, ceia ce însă nu a contribuit de loc la înfrumusețarea portului lor. Căci portul numai atunci merită numele de port, dacă este frumos, este estetic, — altcum e numai fantazie proprie. Portul românesc e frumos, e ritmic întocmai ca o muzică, în el toate sânt armonie, fără să aibă părți strigătoare.

Fiecare bucată își are menirea ei, nu poți să adaugi, dar nici să iei din el nimica, fără ca să

mesec po-uncile centrului politic, inscenează cele mai reușite și chiar temute demonstrații. Membrii se recrutează din liceani mai ales studenți, dar și din persoane adulte cari au terminat școala. La ocazii se prezintă în part național. Scopul societății e să deprindă pe membri la disciplină, înfrânare, să-i oțelească trupest, să infiltreze un spirit național intransigent. Toți îi privesc ca sâmburele viitoare armate polone revoluționare. E bine caracterizat în »Socok«-ul de ziarul »Dziennik Zwonkowijski« din Chicago, într'un număr din 1908 — citez după »Deutsche Revue« —: »Socologismul e cavalerismul veacului nou de renaștere..., care va fi în stare odată să sfarme orice rezistență, să creieze națiuni o soartă mai bună; ne făurim prin el o armă la care poate conta o țând mama noastră Polonia«.

Polonii au 63 de ziare și reviste. Pentru ilustrarea numărului cititorilor amintim, că »Gazeta Grudzionska« apărea în luna April în 89.600 de exemplare. Puțini gazetari de profesie — deși azi nici unul nu-și deapănă zilele ca ai noștri prin bolțile temnițelor — ca și la noi, mai mult publicul scrie foaia.

Se muncește mult pentru crearea unei numeroase clase de oameni cu carte. Cei mai mulți studenți sânt copii de țărani și trăiesc din burse. Amintim câteva fonduri de burse mai puternice: Societatea Marcinkovski. Vrea să ridice din sânul tuturor claselor băieți deștepți, să-i ajute cu bani, cărți, haine, să le dea învățătura necesară pentru promovarea intereselor naționale. Se spune pe față în statute: vrem să creștem poloni buni, dușmani germanilor. Și statul luat de exemplu de propovăduitorii nenorocitei politice soviniște dela noi, în loc să confişte — gândiți-vă la bursele din Năsăud la motivul opiniilor lor — aceste burse acordă societății expediția poștală gratuită.

Fondurile de bursă nu sânt fundații particulare: se fac din colecte repetite și din taxele membrilor. Astfel se ajunge, ca în

loc să se mistuie toate dobânzile fundațiunii, fondul crește din an în an, înmulțit de daruri mai mici și mai mărișoare. Un sistem care ar avea și la noi bun efect. La noi fac fundațiuni acei câțiva fericiți, cărora li-s'a dat mult prisos sufletească pe lângă o inimă bună. Cu 1000—2000 de coroane, ce ar da mulți din rodul vieții lor nu poți face o fundațiune. Câte 100—2000 de coroane s'ar jertfi cu drag pentru binele neamului de s'ar înființa un fond general de burse, o societate de burse. Fondul Marcinkovski după o existență nu prea lungă, avea în 1908, 6588 de membri, intrate 107,108.72 de mărci, fond stabil de 1 milion 514,720.83 de mărci și a împărțit în acel an burse în suma de 94,223.50 de mărci. Venitele fondului sânt legate, daruri, colecte, dobânzile cari cresc din an în an, se mai adaugă taxele membrilor și răsplătirile bursei, lucru la care sânt obligați ajutorii.

Societățile »Zgoda« și »Societatea pentru burse« în doi ani a creiat fonduri de câte 25—30 de mii de mărci.

În Posen e o bibliotecă centrală populară, care împarte bibliotecilor sătești numai cărți polone, mai ales acomodată pentru dezvoltarea simțului național. Ea scoate ediții ieftine ale operelor marilor scriitori poloni. Din 1880 până în 1900 a înființat 1600 de biblioteci, în 1907 avea 27,908.46 mărci intrate din colecte și taxe de membru. Fond nu se adună, se întrebuințează întreg venitul. Un fond de burse pentru țărani ce învață economie rațională, în un an a atins suma de 15,992.05 de mărci.

Cu multă prevedere și grijă se lucrează pentru organizarea și creșterea în spirit național a copiilor, ceace la noi se neglijează cu desăvâșire. Impedecați de legile școlare polonii se organizează în bine întocmite societăți secrete — nu se sperie de cuvântul »secret«! — după cum au dovedit și ultimele mari procese de școală. Cunoaștem și noi frumoasa grevă școlară, un rezultat al acestor societăți secrete, care a stărnit pretatindenea admirație și a dovedit puterea

unei creșteri bune. Azi societățile polone se îngrijesc să întărească prin alte mijloace în inimile copiilor dragostea de neam și ura față de asupritori. Gazetele provoacă băieții să le trimită impresii și întâmplări dela școală, pe cari le premiază apoi cu cărți bune polone. Copiii sânt trimiși în timpul vacanțelor, în ținuturi curate polone, la familii naționale intransigente.

Din Berlin merg copii vara la Posen, în Galiția, în Rusia; în vacanțe e un veșnic schimb de copii între familiile polone despărțite în cele trei împărății. Copiii ajung să cunoască cu acest fel idea generală polonă și neamul lor întreg, și din copilărie atunci li-se naște în suflet dorul după o nouă epocă polonă.

Studenții sânt cuprinși în două societăți, cari trec granițele, au membrii în Rusia și Galiția: »Zwiozek« și »Zjednoczenie«, amândouă secrete, având drept filiale »societățile literare«, aprobate de senatele universităților.

Adăugând la aceste foarte bine organizatele bănci, societăți de meseriași, de comercianți, de femei, putem observa puterea acestei rețele, care îmbrățișează întregul lor pământ aproape pe toți polonii de supt stăpânirea germană, o vastă organizație comandată în chip conștient și sistematic din centru. Se duce o luptă cuminte; cei cu suflet tare — cei mai mulți sânt așa — merg înainte, duc cu sine, cu puterea irezistibilă a curentului și pe cele câteva ființe șovăitoare, îi silesc cu arma cea mai puternică — pe care însă numai organizația o poate întrebuința —, cu arma boicotului.

Nu știu dacă este dat polonilor, să li-se împlinească vecinica rugăciune din dure osul lor imn: »redă-ne, Doamne, Polonia noastră!«, dar e sigur că, cu un astfel de simț național, cu o astfel de organizație, oricât de cult și de puternic ar fi poporul nemțesc, nu va putea zice niciodată fără să exagereze: »Unser Deutschland«.

Berlin.

Iun.

nu fie turburată armonia. Portul poporan ca produs al iscusinței femeii, ridică în mod clasic conturile corpului mlădios, înlocuind ca la statulele sculptorilor romani și greci.

Să vedem cum a fost portul adevărat înainte de asta cu câțva ani.

Femeia română din o păază țesută cu grijă își făcea o iie, al cărei grumaz era par'că lucrat de mâni de zine cu ac și fire nevăzute. Trebuie să te minunezi de delicatețea lucrului produs din un asemenea material. Tot asemenea lucrează și Mărgineanul în creștăturile cele mai fine și mai artistice cu un simplu cuțit.

Pe pumnice se vedea o cusătură, care ridică rotunjimea mâinei. Dar ce să zic despre cheia cea minunată cu pușori pe lângă ea, care ca un riuțel blând curgea dela umere până la pumnice. Acea cheie făcută cu un ac primitiv, gros, storcea admirația tuturor pricepătorilor.

Poalele erau simple și fără cute și horbote, cum se obișnuiesc acum, numai cu o mică dar fină cusătură la marginea lor. Albeața poalelor era ridicată prin un șorț țesut în lână cu aleșturi puține, dar migăloase. Tot așa era și cătrînța țesută cu multe aleșturi fine. După colorarea cătrînței se deosebiau femeile din diferitele comune. Ca să ridice talia se încingeau cu un briu făcut cu mare grijă. Ca coroană la acest port a servit broboada, învâliitoare așezată în mod artistic pe cap, care numai româncelor le șade așa bine, ca să poată storce admirația din partea străinilor. Nu vezi la nici un popor femeile cu o așa ținută deapă, ca bradul, ca la femeile noastre, și aceasta au să o mulțămiască în parte ideilor bune, că poartă povoaară pe cap, contrar

femeilor de altă nație, cari toate lucrurile grele le poartă în spate.

O femeie română cu portul ei discret, cu broboda ei frumos așezată, pare o regină nu alta.

Dar fetele cât au fost de drăguțe în portul lor! Chica pe fruntea dreaptă și capul legat cochec cu cârpa, făcea să stea în loc băbații să le admire.

Dar să vedem cum e portul de prezent.

Cojocul drăgălaș al fetelor a dispărut. Nu mai e deosebire între fete și femei în ce privește modul învălirii capului. În loc de chică poartă fetele breton, părul tuș pe frunte, ba și frizate încăt ai izbucni în râs, de nu țiar stărni jale portul schimonosit. Începând cu modificarea învălitoare și a pieptenatului se înțelege de sine, continuă cu stricarea portului întreg. Iia cea frumoasă e toată înegrită și pi-triță de broderile scrise, cari au ceva bun pentru femeile lenese, că merge lucrul mai repede; apoi în șorțuri lux nemai pomenit.

Tot mătasă, dar femeia de țărani nu știe, că mătasurile nu mai sânt țesute din mătăsă, ci prin proceduri chimice din prav de firez, pentru aceea damele nu mai poartă mătăsă, fiind cea veritabilă scumpă. Cătrînța făcută mai de mult cu grijă și din material bun, ținea zeci de ani, iar ceia de acum într'un an doi se isprăvesc.

E adevărat, că costă mai puțin ca ceia din bătrâni, însă pentru aceea și sânt obiecte de lux nefiind trainice și servind numai să amăgiască ochii lumii, ca în scurt timp nemai folosindu-le să se pună la o parte.

Să vedem acum este oare practic și folositor portul național?

Abstrăgând dela frumos și armonios, mai are portul național importanța, și din punct de vedere economic-național.

Pregătindu-se fiecare bucată a portului acasă, membrii familiei au ocupație fără să fie constrânși a se depărta. Mama pe lângă aceea că coasă, țese, conduce, învățând fetele, poate să pregătească de ale mâncării pentru bărbatul dus la lucru, îngrijște de copii, nu simte trebuință de a li trimite prin azile. În acest timp fetele sânt introduse în economia de casă.

Ce impresie plăcută să vezi niște fetișoare numai cât cotul pășunând vitele cu cusătura în mână. Ca să îmbrace femeia română familia intragă este ocupată peste anul întreg. Ea seamănă cânepa, o smușe, o topește, o meliș, țoarce, țese, albește și coasă. Toate aceste le isprăvește când economia căsii li lasă timp. Fiecare femeie știe, că lucrurile cumpărate din târguri nu sânt ținătoare, ci numai scumpe.

Portul național este și practic. Făcut din păază bună de casă ce se poate spăla cât de des, tot așa și obiectele de lână. Partea pănzei pe trup este sănătoasă, iarna ține cald, iar vara răcorește fiind puțin aspră, face ca pielea să fie totdeauna sănătoasă. Cu portul național se poate face aceeași variație ca și cu moda damelor.

O femeie deșteaptă își va ști face cămeși, șorțuri, cătrînțe și brăne o sută, fiecare deosebite una de alta și totuși vor fi unul și acelaș port din aceeași localitate. Femeii, care nu e îndestulată cu portul cutărui ținut li stau la dispoziție diferitele porturi din alte ținuturi al marelui nostru comitat. Aceste porturi sânt toate frumoase, însă cu ocaziunea Astei la Sibiu unde

Alegere nouă la Caransebeș? Abia s'au împlinit câteva zile dela alegerea protosincelului Dr. Miron E. Cristea în scaunul de episcop al Caransebeșului — și s'au și pornit intrigile împotriva confirmării acestei alegeri. Ziarele ungurești ce ne sosesc din Budapesta anunță că guvernul ungar nu va propune M. Sale aprobarea nici acestei a treia alegeri. Motivele sânt subrelele învinuiri uzate: nou alesul e agitator și el. Într-o vară a rostit în București un discurs în care a atacat ideea de stat unitar național-maghiar! Ziarele mai spun că textul acestui discurs se găsește în mâinile ministrului de culte Apponyi.

Știm bine de unde a pornit campania aceasta perfidă împotriva nou alesului dela Caransebeș: din biroul de presă dela Budapesta, al cărui șef e Abrányi. Cunoaștem și colaboratorii — *români* — ai acestui birou plătit din bugetul țării... Informația ziarelor ungurești din Pesta se întemeiază pe un articol scris de un *român* și trimis de biroul de presă din Budapesta tuturor ziarelor din capitală și provincie. Ziarele din Budapesta au publicat numai un rezumat al articolului, iar câteva ziare din provincie — în frunte cu *»Temesvári Hirlap«*, ziarul personal alui Abrányi, — au publicat articolul în întregime, dimpreună cu comentariile făcute tot în biroul de presă...

Nu e nevoie să desmintim însuși țile perfide ale biroului de presă, când știut este că d. Miron E. Cristea n'a luat nici când par'e activă în mișcărilor noastre politice, i a fost întotdeauna ceea ce e și astăzi: un om credincios al bisericii sale.

Adesăm dlui Abrányi rugămintea: să dispună să li-se trimită ziarelor ungurești și discursul cu pricina... Știm, însă, că rugămintea noastră va rămânea deșartă: discursul nu va putea fi trimis, *fiindcă nu a fost nici odată rostit.*

Dar intriga rămâne.

Ultimul act al lui Augustin Bunea. Iată adăusul cerut de Augustin Bunea la raportul comisiunii cu privire la limba de catehizare:

»Sinodul își exprimă profunda recunoștință chorului episcopial pentru apărarea limbii naționale, ca limba de catehizare, garantată prin bula Pontificelui Piu al IX-lea la 1853 și prin legile țării; își exprimă admirația și alipirea pentru ținuta

au fost reprezentate mai multe ținuturi prin porturile lor, — mai ales cel din România era în preponderanță; portul din jurul Oraștiei a fost recunoscut de cel mai frumos.

De portul din țară nu avem trebuință fiind prea încărcat cu cusături și futuri: samănă mai mult celui bulgar și sârbesc.

Acum să vedem ce port avem de prezent aici în localitatea noastră? El ar fi să fie săliștenesc. Dar durere nu samănă de loc, numai în culoare e alb și negru încolo nimic, neavând nimic lucru de mână, e încărcat cu aplicațiuni de prăvălie, aurituri etc. Prin urmare fără gust, iar acele femei și fete, cari voiesc să treacă de femei și fete cum se cade și cari se pricep să își poarte portul, ferească-se de toate lucrurile străine și nepotrivite.

În fine încheind conferința, aș avea o modestă propunere: *ca dela anul nou începând, la toate convenițele și serbările noastre naționale toate femeile; fie ucelea țărance, fie ale meseriașilor, ori fie chiar și floarea inteligenței române, să purtău toate, fărăosebire, pitorescul nostru port național, dar original, fiecare după ținutul cărui aparține.* Neschimonoșit însă, folosindu-ne de modelele noastre vechi și străvechi, păstrându-și astfel portul originalitatea și rara lui frumusețe.

Cu această dorință vă zic: *La revedere!*...

demnă ce au manifestat o în acest punct, rugându-i ca, și pe viitor, să apere cu sfințenie punctul de drept al Bisericii noastre!

Legăturile partidului creștin social cu Justh. În cercurile politice se vorbește de o înțelegere între partidul creștin-social și ruptura independentă a lui Justh, după ce acesta a ajuns în conflict cu clerul înalt, și în felul acesta și cu partidul popular coalitivist.

Contele Szapáry Pál a primit din anturajul moștenitorului de tron o scrisoare, în care Franz Ferdinand își exprimă dorința, de a intra în legătură cu șeful partidului creștin-social.

Scrisoarea a fost primită în săptămâna trecută.

Pentru d. N. Iorga.

Primum următoarele:

În zilele trecute s'a publicat broșura: *Politica românilor din Ungaria* de B. A., care a făcut impresie între românii de peste Carpați și a fost așa de favorabil apreciată chiar și în ziarul d-voastre. Se vede că se spuneau într'insa lucruri bune și că era venită la vreme potrivită.

În broșura numită se expune din nou ideea de mult cunoscută, că politica românilor de peste Carpați, amenințați de maghiari de secolii cu desnaționalizarea, în lup'a lor pentru a scăpa de moarte națională, s'a întemeiat tot de secolii, se întemeiază și se va întemeia pe comunitatea de interese cu politica seculară a Habsburgilor spre Orient. Pentru dovedirea acestui lucru se amintesc fapte istorice și situații politice vechi și nouă.

Dlul Iorga nu-i place acest mod de gândire; îmi atribuie mie paternitatea broșurii, mă numește »advocatul împăratului« și mă ceartă pe opt pagini dese din foaia d-sale, așa cum numai d sa știe să ceartă, când cel ceartat — spre norocul lui — este de parte de d-sa.

Libert este d. Iorga să judece cum îi place lucrurile și oamenii din trecut, din prezent și viitor. Aceiași libertate o au însă și alți muritori — chiar și eu. Broșura atribuită de d-sa mie nu mi-ar fi o faptă de rușine, nici o dovadă de nepricepere, căci chiar d. Iorga spune, în cel din urmă număr al d-sale, că însuși acel minuat bărbat, care a fost Augustin Bunea, și a cărui pierdere în zilele trecute a pricinuit atât de adâncă și mare durere neamului nostru întreg, că însuși acela: »păstra nădejdea — pe care și dăunăzi mi o exprima în scris (dlul Iorga) cu toată convingerea, că prin Habsburgi vor veni în curând zile mai bune«. Și același — lui Bunea — nici d. Iorga nu-i contestă rost adânc și socoteală înaltă în munca pentru înălțarea neamului. Voi fi având deci și eu rostul și socoteala mea în puținul ce pot face pentru neamul meu și acest rost nu dela d. Iorga l-am învățat, nici nu mi-l va strâmba d-sa.

D. Iorga este însă supărat rău pe împăratul Austriei. Rău îmi pare pentru amândoi. Dar ce pot eu face? Un om microscopic ca mine nu se poate amesteca între domni așa de mari.

Pe mine dl Iorga de câțiva timp nu mă mai iubește; voin răbdă și această disgrăție cu resemnare și cu încrederea că va trece și aceasta cu vremea.

Nu m'am gândit și nu mă gândesc să discut cu dl Iorga, căci d-sa nu discută cu nimeni și nu judecă ci decrete ză sau condamnă; și n'am de gând să contest d-lui Iorga dreptul de a face așa.

Un drept nu recunosc însă d-lui Iorga și nimănui: dreptul de a-mi mărgini dreptul meu de a scrie și vorbi despre viața și interesele neamului meu în deplină libertate, după judecata mea. Și aici este partea urfă cu care în-

cheie cele opt pagini de ocări cu cari mă bombardează dl Iorga.

Naționalistul Iorga vorbește despre drepturile pe cari le au »românii de dincolo«, »aici la noi« — aici în regat, în țara de naștere a d-lui Iorga — și spune că au »drepturile unor frați«, »dar — adaugă îndată — ei (»românii de dincolo« veniți »aici la noi«) nu pot să aibă dreptul de a scădea mândria noastră prin înțelegerea greșită a situației lor și a isvoarelor ei. Adică — citiți bine: *Românii de dincolo, veniți »aici la noi«, nu pot avea dreptul de a înțelege situația lor altfel de cum o înțelege dl Iorga, căci prin aceasta s'ar scădea mândria d-sale.* Așa scrie naționalistul Iorga și este folositor ca »românii de dincolo« să înțeleagă odată și acest fel de naționalism și să știe la ce au să se aștepte »aici la noi« și cum înțelege dl Iorga »drepturile unor frați«.

Eu, d-le, am în această țară deplinătatea absolută a drepturilor civile și politice; am dreptul de a judeca viața trecută și prezentă a neamului meu și a lucra pentru cea viitoare după priceperea și puterile mele; am aceste drepturi după constituția țării, după nașterea mea din părinți români din neam în neam; am aceste drepturi recunoscute de cei în drept: de corpurile legislative și de regele meu. O scurtare a acestor drepturi nimeni nu o poate face, nici chiar »naționalistul« domn Iorga.

București, 6 Decembrie.

I. Bianu.

O nouă ediție a procesului din Agram.

— Dela corespondentul nostru. —

Viena, 8 Decembrie.

Astăzi încep în fața curții cu juri din Viena debaterile unor interesante procese de calomnie intentate de membrii coaliției sârbo-croate contra publicistului Dr. Friedjung, care i-a atacat în ziarul »*Neue Freie Presse*« și contra ziarului »*Reichspost*«.

Aceste procese au fost așteptate cu nerăbdare de către întreaga lume politică, pentru că cu ocazia lui avea să se puie în discuție întreaga problemă a jugoslavilor (Slavilor de sud) și pentru că dr. Friedjung trece drept un intim și om de încredere al contelui Aehrenthal, iar ziarul »*Reichspost*« drept fiind în legătură cu foarte înalte cercuri din monarhie,

Atât în ziarul »*Reichspost*«, cât și de către dr. Friedjung coaliția sârbo-croată a fost acuzată că împreună cu diverși oameni politici a complotat contra Austriei, plănuind înființarea unui mare stat sud-slav pe socoteala Austriei, și, că în același scop a pactat cu Kossuth în senzul ca ungurii și sârbii să lupte împreună contra »Vienei«, spre a obține pentru Ungaria independența și pentru sârbo-croați înființarea statului vi-sat de dânșii.

Articolele înscrinate au produs o senzație colosală. Deputații vizați au căutat la început să iasă din încurcături prin simple dezmințiri, dar atât dr. Friedjung cât și »*Reichspost*« au menținut acuzațiile, declarând că sânt gata să dovedească afirmațiile lor. Deputații dietei croate n'au avut atunci încotro și au fost nevoiți să dea în judecată pe »calomniatori«.

Cum am spus, procesul va începe astăzi în fața curții cu juri din Viena.

În dorința de a informa cât mai bine cititorii, ne-am dat osteneala să obținem dinainte cererea

de dare în judecată făcută de membrii coaliției sârbo-croate, pe care o resumăm în cele de mai jos, de fapt sânt trei cereri pentru trei procese deosebite, dar cari se vor judeca odată, având acelaș subiect.

Primul proces.

Cererea de dare în judecată este iscălită de 50 deputați, dintre cari unul, Dr. Tran Vrbanic, mort între acestea și se îndreaptă contra d-rului Heinrich Friedjung, născut, la Rostcin în Moravia, domiciliant în Viena, 58 ani, mosaic necăsătorit, publicist, ne mai fiind pedepsit, pentru că într'un articol publicat în »Neue Freie Presse« din 25 Martie 1909 supț titlul »Austro-Ungaria și Sârbia i-a acuzat, citând fapte inventate și modificate, de anumite acțiuni desonorante, în stare să-i înjosească în fața opiniei publice.

În motivarea acestei cereri, reclamantii fac mai întâi un resumat al istoriei luptelor politice din Croația din ultimii ani. Arată cum timp de 20 de ani maghiarii au reușit să-și facă mendrele în Croația, ațâțând la ură fratricidă pe sârbi și croați, până când în 1905 s'a format coaliția sârbo-croată, care în 1906 a obținut majoritatea în dietă. Politicianii maghiari au căutat să continue politica de maghiarizare în Croația, făcând legea căilor ferate, prin care limba maghiară se introduce la căile ferate din Croația.

De-atunci coaliția este în opoziție și alegerile din 1908 i-au adus un succes desăvârșit. Pentru a sparge coaliția, maghiarii au început să acuze pe sârbi de înaltă trădare și au înscenat procese spre acelaș scop.

Aceluiași scop serviau, zic reclamantii, acuzările de înaltă trădare aduse de »Reichspost«, contra a patru deputați, pentru care a și fost dată în judecată. Cu acelaș lucru se ocupă articolul lui Friedjung din »Neue Freie Presse«, în care acesta spune că de ani de zile o intensă propagandă se face în Bosnia și Herțegovina, pentru a aduce aceste provincii Sârbiei. Se mai spune că guvernul și dinastia Sârbiei vroiau să pregătească o revoluție pentru întemeierea unei Panserbii.

Când în 1905 a izbucnit conflictul între parlamentul unguresc și coroană, partizanii dinastiei sârbești au ajuns la ideea de a se alia cu partidul independent unguresc, pentru a-i ajuta să proclame independența Unguriei, obținând în schimb Bosnia și Herțegovina pentru Serbia. Din acest moment, zice Friedjung, partidul independent sârb din coaliția sârbo-croată ar fi rămas în permanență legătură cu Belgrad, ar fi primit bani de acolo, ba susține chiar că ar exista un raport al șefului de secție sârb Spalaicovici către ministrul de externe cu care raportează asupra tratatelor ce ar fi avut cu un membru al coaliției sârbo-croate, care arfi primit 12.000 de franci. Mai departe articolul în criminat vorbește de oareșicari relații între primul ministru sârb Pașici și deputatul Supillo și autorul se declară gata, dacă i-se va cere, să aducă nume de deputați mitulți, precum și sumele luate de fiecare.

Din acest articol reiese așa dar că membrii coaliției sârbo-croate ar fi avut planuri înalt-trădătoare și s'ar fi lăsat mituți; aceste acuzări se aduc contra coaliției întregi sau numai a unor membri ai ei, însă nenumiți. De acela coaliția este obligată să dea pe autor în corpore în judecată, pentru a l obliga să numească pe acela pe cari i-a avut în vedere. Se motivează apoi îndreptățirea deputaților coaliției de a chema în judecată pe autor în corpore, se consideră ca o circumstanță agravantă faptul că articolul a apărut într'un ziar atât de citit ca »N. Fr. Presse«, și tocmai în timpul conflictului cu Serbia, și se relevă că procesul se va judeca în Austria, adică tocmai acolo unde reclamantii au fost înjosiți prin acel articol.

Al doilea proces

este al deputatului Supillo contra lui Friedjung, cu aceeași motivare, la care se adaugă faptul că el a fost numit în articolul din »N. Fr. Presse«, dupăcum s'a văzut mai sus.

Al treilea proces

este al deputaților Supillo, Svetozar Prbicevici și Dr. Edmund Luknic contra lui Henrich Ambros, pentru că, în calitate de redactor responsabil al ziarului »Reichspost«, a publicat mai multe articole consecutive dela 28 Octomvre până la 21 Noemvre 1908, prin care cei trei deputați sus citați sânt acuzați de acțiuni dezonorante, pe baza unor fapte inventate. În aceste articole se spunea că Franz Kossuth, în lupta contra coroanei, a intrat în legături înalt-trădătoare cu guvernul sârbesc, la aceste legături ar fi participat și diverși oameni politici croați, între cari cei trei reclamați, cari au fost astfel acuzați de conspirație cu un stat străin contra Austro-Ungariei și că și-au vândut unei țări străine serviciile lor pentru bani.

Frantz Supilo este acuzat că are o subvenție de 20.000 de coroane pe an dela biroul presei din Belgrad; că este mijlocitorul între Budapesta, Belgrad și Agram, că a scris o scrisoare consulului sârb din Budapesta, oferindu-și serviciile pe bani, pentru care adesea este porecit în articolele incriminate de »element murdar« »jud« etc.

Svetozar Prbicevici este acuzat că a încheiat un contract cu șeful de secție Spalaicovici, oferindu-și serviciile pe bani și că după multe tocmeli s'au învovt cu 12.000 cor., bani pe cari i-a primit în casa comerciantului Zelevac din Semlin, dând chitanță și se repetă celelalte acuzări.

Edmund Luknici este acuzat de aceeași fapte difamante.

Reclamantii se declară apoi nevinovați și cer pedepsirea redactorului Ambros, ca unul ce și-a luat răspunderea articolelor.

Acestea sânt în rezumat, cererile de dare în judecată. Reclamantii susțin că sânt cu desăvârșire nevinovați, părții se declară gata să-și dovedească afirmațiile și au pregătit pentru aceasta un mare aparat de documente, foarte multe în fac-simile. Din desbaterile procesului se va vedea de partea cui e dreptatea. Celace ne interesează însă în deosebi pe noi, este faptul că din articolele incriminate reiese clar că nu numai coaliția sârbo-croată a conspirat contra monarhiei, ci și partidul kossuthist. Aflăm că d-nul Friedjung a pregătit o broșură cu documentele în fac-simile cari dovedesc trădarea. Oare între aceste documente se cuprind și acelea cari dovedesc și trădarea lui Kossuth? Iată întrebarea care ne preocupă și pentru care am așteptat cu nerăbdare desbaterile procesului. Și tare ne temem că, date fiind relațiile lui Friedjung cu Aehrenthal, protectorul coaliției maghiare, aceste documente nu vor fi prezintate în proces.

Dar să nu anticipăm nimic, aceasta se va vedea, cu atât mai mult că la proces va participa și ziarul »Reichspost« care desigur nu va cruța pe Kossuth.

Din Camera română.

București, 7 Decemvre.

Sedința.

Sedința se deschide la orele 3 fără un sfert. Prezidează d. M. Ferrhide. Pe bancă: ministrul de externe d. I. Brătianu, V. Gh. Morțun, Toma Stelian.

Lipsind doi secretari, d. Ferrhide cere Camerei să încuviințeze ca doi domni deputați mai tineri să înlocuiască pe secretari cari lipsesc. Camera aprobă.

Se face apelul nominal. Prezenți 91 domni deputați.

Se aprobă sumarul ședinței trecute.

D. N. Fleva cere cuvântul și vorbește de moartea fostului ministru italian De Fortis, cărui românii îi datoresc multă recunoștință. Am avut ocazia, spune d. Fleva să constat cât ajutor au

căpătat românii din Macedonia dela guvernul italian. Italia ne-a sprijinit în mod efectiv la Constantinopol.

Cere președintelui să exprime familiei lui De Fortis părerea de rău a parlamentului pentru moa tea acestui filo-român.

D. președinte declară că în urma încuviințării Camerei va satisface propunerea d-lui Fleva.

D. Em. Cueoglu citește următorul proiect de răspuns la mesagiu:

Sire,

Adunarea deputaților, întrând în a treia sesiune și urmărind întărirea și așezarea economică a statului român prin conlucrarea tuturor păturilor sociale, vede cu ferice că străduințele ei de până acum pentru atingerea acestui țel au adus o vie mulțămire Majestății Voastre.

Sire,

Relațiunile noastre cu statele străine fiind în aceste din urmă trei decenii din cele mai bune și țara noastră câștigând, prin acțiunea ei statornică și cumpănită, o situațiune care îi dă dreptul a fi privită ca un factor important în politica generală, adunarea deputaților constată că pacea ce ne-a fost și ne este asigurată a făcut și va face propășirea forțelor noastre naționale.

Adunarea deputaților vede cu o deosebită satisfacțiune că guvernul Majestății Voastre veghiază cu mare grijă la dezvoltarea relațiunilor noastre internaționale, asigurând astfel interesele noastre.

Țara a privit cu mândrie vizitele principilor moștenitori ai împărățiilor Germaniei și Austro Ungariei, pe cari le-a primit Majestatea Voastră.

Iar semnele de feld-mareșal, pe cari vile-a conferit Majestatea Sa Impăratul Germaniei, comandantul suprem al uneia din cele mai mari și mai glorioase armate, au reamintit țării că, acum 31 de ani, primul împărat al noului imperiu german conferea comandantului suprem al armatei ruso-române din fața Plevnei ordinul militar »Pour le Mérite«.

Aceste zile de înălțare ne-au fost reamintite și prin vizita unui mare număr de bravi ofițeri ai armatei marelui imperiu rusesc.

Țara și armata au avut anul acesta un nou prilej de a se simți mândre. Majestatea voastră a hotărât intrarea în rîndurile oștirii a Alteței sale regale principile Carol, fapt care a fost salutat cu un entuziasm egal cu iubirea pe care țara o are pentru auguștii principii ai dinastiei ei.

Sire,

Adunarea deputaților este convinsă că puterile noastre militare trebuie să fie întărite, că noi sacrificii urmează să facem pentru armament și echipament. Vom da, dar, guvernului Majestății voastre cel mai neclintit sprijin în acest scop patriotic.

Sire,

Situațiunea noastră financiară, cu toată seceta din anul acesta, fiind îmbucurătoare, după cum dovedesc încasările tezaurului, putem constata că cheltuielile statului n'au trecut peste puterile de producțiune ale țării și că au fost calculate cu pricepere și cumpătare. Cu aceeași grijă și cumpătare vom cerceta și vom vota budgetul anului viitor,

== Români la Români! ==

bune, precum: vin roșu schiller, vin alb de Măderat etc.etc. bere proaspătă tot astfel și mâncări proaspete calde și reci. — Primesc abonemenți pentru mâncări în localitate și la case. — Localitatea ospătării e foarte spațioasă. Am două odăi separate pentru conveniri ocazionale și sociale. — Sperând și ținând cont de sprijinul publicului românesc din Arad sunt: Cu toată stima: **Văduva CATERINA CLONDA n. NICOARA.**

Am onoare a aduce la cunoștința on. public românesc din loc și jur, că am luat în proprietatea mea ospătăria așa numită „Parkvendeglo“ din casa dlui deputat dietal Dr. I. Suciu (vis-à-vis de palatul justiției), unde îmi voi da toată silința ca musafirii să fie pe deplin mulțumiți atât cu serviciul, cât și cu beuturile cele mai bune, precum: vin roșu schiller, vin alb de Măderat etc.etc. bere proaspătă tot astfel și mâncări proaspete calde și reci. — Primesc abonemenți pentru mâncări în localitate și la case. — Localitatea ospătării e foarte spațioasă. Am două odăi separate pentru conveniri ocazionale și sociale. — Sperând și ținând cont de sprijinul publicului românesc din Arad sunt: Cu toată stima: **Văduva CATERINA CLONDA n. NICOARA.**

menținându-ne în linia de purtare adoptată în anii din urmă de guvernele Maiestății voastre și de reprezentanții națiunii. Vom cerceta cu deosebită atențiune legile financiare menite a îmbunătăți administrarea averii statului, cum și acele cari tind la o mai justă repartizare a sarcinilor ce sânt ținute să supoarte cetățenii. Dreapta repartizare a acestor sarcini va spori, pe de o parte, veniturile statului și va ușura, pe de altă parte, pe acei cari contribuie azi cu mai mult decât îi iartă puterile lor de producțiune.

Sire,

Preocuparea guvernului Maiestății Voastre pentru a înzestra țara cu o mai bună orânduială judecătorească a găsit, în seziunile trecute, în cugetul adunării deputaților o râvnă neobosită. Aceeași râvnă o vom pune în examinarea proiectelor de legi relative la modificarea legii organice a înaltei Curți de casație și justiție, precum și a proiectelor de legi cari vor modifica Codul penal și organizarea Curților cu jurați, aducând îmbunătățirile pe cari experiența le-a dovedit necesare.

Sire,

Interesele agricole și industriale găsesc în noi o preocupare de toate zilele.

Guvernul Maiestății Voastre stabilind între monarhia Austro-ungară și noi un regim statornic, prin convențiunea de comerț ce ni-se va prezenta, avem credința că ea va avea o înrăurire binefăcătoare asupra economiei noastre naționale.

Năzuințele adunării deputaților tind să stabilească o ordine perfectă în stat prin armonia diferitelor clase sociale și o concurență a statului cu forțele noastre intelectuale și capitalurile naționale.

Prin legile referitoare la industrie, pe lângă stabilirea unui regim normal supt care se va desvolta o nouă ramură de activitate, vom putea aduce o armonie stabilă între interesele capitalului și acei cari îl fac să fructifice prin brațele lor. Astfel vom da capitalului, supt ocrotirea severă a legilor, liniștea și siguranța, iar muncii un nou avânt.

Legea încurajării industriei, printr'o mai dreaptă repartizare a sacrificiilor pe cari le face statul, va pune pe industriaș în situațiunea de a putea trăi și lupta contra tendințelor de acaparare și monopol.

Desvoltarea căilor de comunicațiune fiind în legătură strânsă cu desvoltarea economică, adunarea deputaților va fi gata a adopta legarea, atât de mult așteptată, a orașului Tulcea, cu rețeaua noastră de căi ferate, pentru a da acestei părți a țării o nouă dovadă de sollicitudinea noastră pentru interesele ei. Printr'aceasta se va da un nou izvor de propășire portului Constanța, care este o lucrare măreață săvârșită supt glorioasa domnie a Maiestății Voastre.

Impiedecarea devastării pădurilor prin dobândirea de câtră stat a unei mai în-

tinse suprafețe împădurite și punerea în cultură a întinselor câmpii supuse inundațiilor vor desvolta, spre satisfacțiunea generală, agricultura, principalul izvor de bogăție al țării.

Înmulțirea școlilor și îndrumarea mai solidă și mai practică a învățământului vor avea totdeauna sprijinul nostru.

Sire,

Adunarea deputaților roagă pe Maiestatea Voastră și pe Maiestatea Sa Regina să primească, în acest al 40-lea an căsătoriei lor, urările ei călduroase de viață lungă și fericită, pentru propășirea și gloria patriei.

Să trăiască Maiestatea Voastră!

Să trăiască Maiestatea Sa Regina!

Să trăiască Alteța Sa Regală Principele moștenitor al tronului cu augusta sa familie.

Reportor, Em. Culoglu.

Politica românilor din Ungaria

Trecut, prezent, viitor. De A. B.

XVII.

Rezultatul îmbucurător al tuturor acestor sforțări este, că astăzi în adevăr putem zice că avem o limbă literară, românească, frumoasă și destul de bogată, ca să se poată exprima într'însa cele mai înalte gândiri și simțiri omenești. Și ceiace este lucrul de căpetenie, această limbă literară o vorbim și o scriem cu toții în același chip și cu aceeași îndemânare în toate țerile locuite de români. Astăzi nu mai este nevoie să se ducă campanii literare contra scriitorilor ardeleni, cari în generațiile trecute pătimeau de prea exagerate influențe străine, latinizând sau germanizând frumosul grai românesc; precum nici ardelenii nu au cuvinte să mai combată slavizarea, grecizarea ori franțuzirea limbii prin scriitorii din România. Astăzi toate ziarele, revistele și cărțile sunt scrise în aceeași limbă, atât dincoace, cât și dincolo de munți, sau cel puțin toate sunt conduse de tendința vădită de a scrie aceeași limbă curată românească, care nu primește altă influențare, decât cea a geniului românesc și a frumoasei literaturi populare.

Cu un cuvânt, unitatea noastră națională și culturală nu este moft, nu este o himeră, ci o realitate serioasă, întemeiată pe toate tradițiile și pe întreaga noastră desvoltare.

Simțim cu toții că sântem același popor, cu aceeași limbă și cu același ideal național! Ne simțim cu toții fii ai unei puternice individualități etnice, de nobilă origine și cu înalte aptitudini culturale, care dăinuiește de două mii de ani în patria sa străbună și are nestrămutată încredere că, cu ajutorul lui Dumnezeu și după vrednicia sa, privește în fața unui lung și strălucit viitor!...

Se poate că îndoielele în privința unității noastre naționale și culturale să fi fost inspirate autorului, care ne-a sugerat aceste reflexiuni, de îngrijorarea patriotică națională că mai sânt încă părți considerabile ale neamului amenințate de mari primejdii și că n'ar fi bine să ne încredem prea mult în rezultatele până acum dobândite. Se poate, și până la un punct este chiar adevărat aceasta. Dar și mai adevărat este, că astăzi stăm mai bine ca ori și când și că avem toate cuvintele de a spera că, în actuala noastră stare de dezvoltare și dată fiind conștiința noastră națională, mai vie, mai intensivă și mai generală ca ori și când, în toate părțile și în toate straturile neamului nostru, vom avea tăria să înfruntăm

toate primejdiiile ce ne așteaptă în viitor. Căci în definitiv, aceleași primejdii ne-au amenințat și în trecut și cu ajutorul lui Dumnezeu am scăpat teferi din ele, ba chiar și sporiți și întăriți, deși am luptat contra lor în condiții mult mai grele și mai puțin preparați cu armele culturii, de cum vom putea lupta în viitor.

Îndoi nu se poate despre aceasta decât acela care și-a format sufletul la izvoare culturale străine și dușmane sufletului românesc, și care în consecință nu s'a putut pătrunde, nici de superioritatea de rasă, nici de vitalitatea și trăinicia, nici de aptitudinile culturale ale neamului românesc.

Numai în inima unui astfel de om, cu cultură hibridă și cu sufletul neîntărit prin cunoașterea profundă a tradițiilor și a geniului neamului, a putut să încolțească ideea pesimistă și demoralizatoare, că unitatea noastră națională culturală nu există.

Acest pesimism însă, nu este permis să se propage între noi, căci ar fi un izvor de slăbire, iar nu de întărire în luptele ce ne așteaptă. Și ca să nu se poată propaga, este un singur mijloc:

Să învățăm carte românească! Să ne familiarizăm cu toții, cât se poate mai mult, cu istoria poporului nostru și cu operele de valoare ale literaturii noastre naționale.

In hoc signo vincemus!

Din România.

Adunarea generală a »Ligei Culturale« secția București. Liga Culturală secția București a ținut ieri la orele 2 jum. p. m. adunarea generală anuală.

S'a dat descărcarea casierului Ligei pentru gestiunea 1908—9.

D. I. Scurtu, secretar al Ligei pentru unitatea culturală a tuturor românilor, a citit darea de seamă pe anul trecut.

D. I. Slavici a ținut o cuvântare despre »Insemnătatea Ligei Culturale din punct de vedere național«, spunând că lupta românilor în contra șovinismului sălbatec al maghiarilor nu se poate da cu succes decât pe tărâmul cultural, adăugând că înființarea teatrului român și a unei biblioteci în Ardeal va avea o mare înrăurire morală asupra românilor din Ungaria.

În urmă s'a expedit o telegramă dlui profesor Titu Maiorescu. Ședința a luat sfârșit la ora 4 jum. p. m.

Decorarea dlui Maiorescu. Eri dimineață la ora 10, d. G. Morșun, ministru al lucrărilor publice și ad-interim la instrucția publică, a remis în persoană dlui Titu Maiorescu însemnele de mare ofițer al ordinului Carol I., însoțite de următoarea scrisoare:

Domnule profesor,

Serbarea universitară de astăzi îmi dă prilejul să vă exprim, în numele guvernului, sentimentele de recunoștință pentru serviciile strălucite și îndelungate, pe care le-ați adus învățământului și literelor române.

Maiestatea Sa Regele, ca dovadă a acestor sentimente, a binevoit să cuviințeze ca să fiți numit mare ofițer al »Ordinului Carol I.«, ale cărui însemne am onoare să vi le remit.

Primiți vă rog, domnule profesor, expresiunea înaltei mele considerațiuni. V. G. Morșun.

Rummolit. Articol necesar la economia casnică. Cine vrea să aibă plăcerea de a gusta la casa sa rom bun, curat și aromatic, să se folosească de »Rummolit«. — Prețul unei sticle 70 fileri. 10 sticle 7 cor. — O sticlă e de ajuns pentru a produce 2—3 kilogr. de rum veritabil.

Depozit principal: **MOLDT BELA**, farmacist Gyertyámos.

Hustokol. Medicii o folosesc cu mult succes la îmbolnăvirea organelor de inspirație, boale de piept, catar de plumăni, catar mângăresc; contra tusei, astmei etc. — Prețul unei sticle 6 coroane. 3 sticle 16 coroane.

„Crema-Ideal-Violetta“ de prezent cea mai bună și nestrăicicioasă cremă pentru față și mâni. Prețul 1 cor., și 2-50 cor.

Doloresit. Cel mai sigur și mai cu efect medicament la întărâtarea intestinelor și pentru junghieri în oase, dureri sfâșietoare înțepeniri, precum și contra tuturor boalelor ce obvin prin răceală. La începutul boalei e de ajuns și o singură sticlă; la boale învechite folosirea a 3—4 stice sunt de ajuns pentru totală vindecare. — Prețul unei sticle 4 coroane. 5 sticle 15 coroane.

Situația parlamentară în Austria.

— Corespondență particulară a »Tribunii«. —

Viena, 7 Decembrie 1909.

După grele și îndelungate frământări, în cele din urmă situația cabinetului Bienerth începe a se limpezi. Uniunea slavă, ce-l drept, n'a renunțat încă la boicotul proclamat împotriva lui Bienerth și a cabinetului său, dar sânt nădejdi mari că va reveni asupra acestui boicot și va face cu puțință ca parlamentul austriac să și poată începe lucrările.

Uniunea partidelor slave dela început a fost împotriva cabinetului Bienerth și prin o obstrucție violentă a zădărnicit toate lucrările parlamentului austriac, silindu-l pe șeful guvernului să ajurneze Reichsrathul prin decret imperial. Deși cabinetul Bienerth e numai un cabinet de funcționari și astfel nu urmărește tendințe naționaliste unilaterale, partidele slave au silit pe Zacek și Braf să-și dea demisia din cabinet; au proclamat boicotul împotriva cabinetului, oprind orice membru al uniunii slave să intre în tratative cu acest guvern și, în același timp, a declarat că nu va da curs liber dezbaterilor parlamentare până nu se va reconstrui acest guvern »anti-slav«.

În jurul acestor puncte s'au pornit tratativele între partidele germane și uniunea slavă. Tratativele urmăreau ținta să se ajungă la o înțelegere asupra programului de muncă a Reichsrathului, reducându-se acest program de muncă la strictul necesar: votarea provizoriului bugetar. Tratativele s'au urmat în curs de mai multe zile și despre rezultatele lor am raportat în telegrame. Uniunea slavă s'a declarat învoită a admite dezbaterile și votarea provizoriului bugetar, dar a cerut ca, mai înainte, să se facă o remaniere largă a cabinetului. Reprezentanții partidelor germane au cerut, însă, ca mai înainte să se voteze provizoriul bugetar — fiind aceasta o necesitate de stat —, iar pe urmă conferința va putea trata și asupra remaniării.

Deși tratativele urmate n'au fost încununate de succes și, foarte probabil, nici nu se vor termina cu o deplină înțelegere, se speră că rezultatele lor nu vor rămânea nefavorabile pentru și vor provoca o schimbare a atitudinii uniunii slave. Se speră anume că uniunea slavă, chiar dacă guvernul ar prezenta Reichsrathului proiectul de buget înainte de remanierea ministerului, — nu vor recurge la arma obstrucționii, ci vor observa o atitudine pasivă.

Motivul principal care va determina această schimbare de atitudine a uniunii slave e faptul că chiar și în cazul unei remanieri largi, miniștrii Bienerth, Bilinski, Stürgkh, Welsskirchner și Harerdtli și-ar menține portofoliile și, astfel, cele mai importante resorturi ar avea drept șefi tot membri ai cabinetului Bienerth.

Repetă, deși tratativele nu au avut decât un rezultat negativ, impresia generală e că situația nu s'a înrăutățit.

Asupra celor întâmplate azi, primim următoarea telegramă:

Viena, 8 Decembrie.

Tratativele urmate între uniunea slavă și partidele germane se vor continua mâine, fiind azi sârbătoare.

Noul guvern al Italiei.

Criza guvernamentală din Italia s'a sfârșit: Italia are din nou un guvern în fruntea căruia stă Sidney Sonnino, fostul ministru de finanțe în cabinetul lui Crispi și »regeneratorul finanțelor Italiei«.

Noul președinte al consiliului de miniștri Sonnino nu e numai un financiar de forță, ci și un bărbat politic de seamă.

Întrebarea ce ni se impune e: care va fi atitudinea noului guvern italian față cu monarhia noastră și față cu tripla-alianță. La întrebarea aceasta găsim răspuns în discursul ce l-a rostit Sonnino în Decembrie 1908 (pe atunci era unul dintre șefii opoziției), cu prilejul discuțiilor asupra politicii

externe a Italiei: »Accentuez din nou ce am accentuat întotdeauna — a zis Sonnino — că Italia are un interes mare să procedeze în înțelegere deplină și sinceră cu Austro-Ungaria. Am fost întotdeauna un sincer aderent al triple-alianței, în care văd un element al păcii europene și al siguranței Italiei«.

Noul cabinet de sub șefia lui Sonnino nu e un cabinet omogen: în el sânt reprezentate toate partidele începând cu partidul din dreapta până la partidul radical.

Noul ministru de externe e un bărbat politic care nu s'a expus mult și despre care nu s'a vorbit mult. Are, însă, de secretar general pe deputatul Di Scalea care, pe timpul discuției asupra politicii externe a Italiei, a rostit câteva discursuri remarcabile și a combătut, cu energie, politica externă șovăitoare a fostului ministru de externe Tittoni.

Roma, 8 Decembrie. Sonnino a reușit să asigure cooperarea partidelor politice din cameră și să-și constituie guvernul.

Din cabinet vor face parte: Sonnino, președintele consiliului de miniștri; ministru de externe având de secretar general pe deputatul Scalea; Salandra, ministru de interne; Carlotta, ministrul lucrărilor publice; Danlo, poște și telegraf; Fani, agricultură; Carmine, finanțe; Rudini, domenii; Grenet marină; Spingardi, război; Martini, culte; Finochiaro, justiție.

În afară de aceste ministere se vor mai crea alte două ministere noi.

Roma, 8 Decembrie. În cursul crizei guvernamentale s'a zvonit că deputații catolici vor forma un partid politic al centrului, după modelul aceluiaș partid din Germania. Cercurile conducătoare ale deputaților catolici desmințesc zvonurile aceste. Nesuccesul încercărilor se datorește faptului că Papa e adversar al acestei idei.

Zile hotărâtoare.

Criza.

Arad, 8 Decembrie.

Pentru azi atențiunea lumii politice a fost concentrată asupra silințelor ministrului președinte Wekerle de a îndupleca pe contele Ioan Zichy, agreatul moștenitorului de tron, să primiască sarcina conducerii tratativelor cu partidele parlamentare, precum și sarcina obținerii unei indemnități de o lună. Silințele primului ministru n'au izbutit și el va pleca astăzi seară, ori mai târziu, mâine dimineață, ca să raporteze monarhului despre noul său eșec.

În vreme ce toată truda guvernului coaliționist de a ieși cu fața curată din criza pe care singur a provocat-o, rămâne zădarnică, și sferile din Viena își face justă convingerea, că a sosit în sfârșit timpul pentru o prefacere din temelii a sistemului politic în Ungaria, cu ajutorul votului universal neîngrădit.

Starea de ex-lex, ce se apropie inevitabilă, cine știe dacă nu ne va aduce zorile unui viitor mai senin și de mult așteptat.

Situația politică e și azi de altfel stăpânită de o nesiguranță chinuitoare și cercările politice așteaptă cu multă nerăbdare audiența de mâine a lui Wekerle.

Negocierile cu Zichy au eșuat.

Budapesta, 8 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Stăruințele ministrului președinte Wekerle de a îndupleca pe contele Ioan Zichy să primească sarcina formării unui cabinet nou au rămas fără rezultat. Negocierile întrerupte ieri

după amiază s'au continuat aseară la ceasurile 11 în »Nemzeti Kaszinó«, fiind de față afară de Wekerle și contele Zichy și miniștrii Andrassy, Kossuth și Darányi. Eșind dela »Nemzeti Kaszinó« (Casinul Național) contele Zichy a comunicat unui confident al său următoarele:

— E vorba ca eu să înghebez un cabinet, care să ceară camerii indemnitate și în caz dacă ași reuși, să fac și reforma electorală. Membrii cabinetului actual m'au asigurat de sprijinul partidelor cooperative, chiar și pentru cazul dacă ași încerca să legiuesc reforma electorală pe baze mai întinse decât contele Andrassy. Eu însă nu le-am împărtășit încă hotărârea mea.

Se zice că contele Zichy ar fi pus condiția sine qua non ca Francisc Kossuth să nu figureze în lista noului cabinet.

Azi la orele 11 contele Zichy a vizitat pe Wekerle și l-a încunostințat că la nici un caz nu poate să primească rolul ce i s'a menit. Ministrul președinte a mai încercat și de data asta să l'înduplece, însă n'a izbutit, contele Zichy însă a declarat lămurit că hotărârea sa e neschimbabilă și definitivă și că toate silințele de mai departe ale lui Wekerle sânt de prisos.

Conferință ministerială.

Budapesta, 8 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). În palatul ministerului de finanțe a avut loc azi la ceasurile 12 o conferință ministerială, la care au luat parte miniștrii Wekerle, Andrassy, Apponyi, Darányi, Kossuth și Adalbert Zichy. Sfârșindu se conferința Wekerle a mai rămas împreună, vre-o jumătate de oră cu Kossuth.

Ministrul președinte a raportat conferinței că experiențele sale cu contele Ioan Zichy n'au dat nici un rezultat. Conferința miniștrilor a hotărât ca Wekerle să raporteze monarhului nesuccesul și să ceară din nou desărcinarea cabinetului.

Wekerle la Viena.

Budapesta, 8 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Primul ministru va pleca astăzi seară, ori mai târziu mâine dimineață, la Viena, ca să se înființeze în audiență la împăratul. Timpul audienței nu e fixat încă. Wekerle va cere din nou desărcinarea cabinetului său.

Asupra intențiilor coroanei n'a transpirat nici până astăzi vre-un indiciu.

SERVICIUL TELEGRAFIC.

Boala regelui Leopold.

Bruxelles, 8 Decembrie. Starea regelui Leopold e alarmantă. Astănoapte a avut să sufere dureri mari. Forțele li scad mereu, paralizia progresează. Regele abia mai e în stare să mănânce. Anturajul regelui e foarte îngrijat și se teme de o catastrofă.

Mateloți ruși dispăruți.

Petersburg, 8 Decembrie. Ghița fluviului Jenissey pe care ierneză flota de Coroană a Rusiei a început deodată a se topi din cauza căldurii vremii. Vapoarele au fost duse de valuri, iar mateloții au dispărut și nu se știe până în prezent nimic de soarta lor.

O expediție americană dispărută.

New-York, 7 Decembrie. Acum o lună de zile o trupă compusă din 8 soldați americani și 50 de mexicani au pornit în expediție pe insula Tiburan din Golful Mexico. Până acum n'a sosit nici o știre despre ei. Se crede că au fost mâncați de indigeni ca și botanistul Grunderl, care a fost surprins de canibali în călătoria sa de studii.

Neliniste în Vladivostok.

Petersburg, 8 Dec. Știri particulare din Vladivostok spun, că Japonzii încep zilnic să părăsească orașul. Comercianții scurtează termenele creditelor.

Japonezii angajează meseriași în atelierele pentru material de război.

Se vede, că zvonul asupra unui război în extremul Orient, conține totuși un dram de adevăr.

O sinucidere senzațională.

New-York, 7 Decembrie. Eduard Buelow, vărul fostului cancelar al Germaniei, s'a sinucis azi aruncându-se în râul Mississippi. Cauza sinuciderii e că E. Buelow a luat de nevastă o fată tânără din părinți negri. Lucrul s'a tănuț multă vreme, dar în cele din urmă a fost aflat și dat în judecată, fiindcă în statul Louisiana căsătoriile mixte sânt oprite de lege.

Se afirmă că darea în judecată a vărului său a fost unul dintre motivele principale cari l-au îndemnat pe cancelarul Buelow să și de a dimisia.

O flotă pribeagă

Petersburg, 8 Decembrie. Ghița de pe fluviul Iemsei, pe care de obicei ierneză flota princiăriță a Rusiei, în urma vrerii calde din zilele din urmă s'a topit deodată și apele au luat cu sine flota întreagă, fără urme. Nici despre soarta marelor nu se știe nimic.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 8 Decembrie n 1909.

— **Pomenirea lui Augustin Bunea la universitatea din București.** Cetim în »Neamul Românesc«: Miercuri, 18 Nov. d. profesor universitar Pirvan, înainte de a-și face cursul de istorie la Facultatea din București, a ținut să-și îndeplinească o datorie de pietate față de regretata moarte a lui Augustin Bunea. D. Pârvan a săvârșit un frumos act de educație națională, când, cu această ocazie, în fața studenților în picioare, arătând meritele vieții acestuia și importanța amintirii ei, a subliniat recunoștința ce-o datorăm oamenilor noștri mari și deci și lui Bunea, care ne a fost răpit de moarte tocmai când dincolo ni-se dau loviri c'esnădăjduite și barbare, în biserică și școală.

— **Conferințe publice în Lugoj.** Seria de conferințe publice, aranjate supt egida Reuniunii femeilor române din Lugoj, se reîncepe de nou. Prima conferință va fi Duminecă, după masă, la ora 5, în localul Casinei române. Va vorbi d. Dr. V. Braniște despre Logofătul Conachi.

— **Drul Lueger despre nude** Ni-se scrie din Viena: Consilierul comunal Wettengel a interpellat pe primarul Dr. Lueger, ce are de gând să facă cu figura goală de pe cunoscutul monument Priessnitz. Primarul a răspuns în mod ironic următoarele: Nu vă puteți închipui cât de mult m'a tot pisat și pe mine femeia asta goală. Am să scriu papei să încuie colecțiile vaticanului, pentru că conțin prea multe inușități. Frica de femei goale e într'adevăr ridicolă.

— **Incendiile din Beiuș,** despre cari am raportat și noi, preocupă mult spiritele poporației din Bihor și sânt comentate în fel și chip de către presa maghiară. Presa aceasta, firește, nu vrea să descopere nici o legătură între aceste incendii și darea de seamă a deputatului Dr. V. Lucaciu și laudă, în același timp, devotamentul pe care l-au depus cetățenii unguri din Beiuș la stingerea focului.

Informațiile noastre din Beiuș sânt mai puțin categorice în ce privește »devotamentul« preamărit de presa maghiară și stăruie în afirmația — plauzibilă — că incendiile aceste n'au fost întâmplătoare.

În același timp ni se anunță că autoritățile au ordonat o anchetă severă... care, cu siguranță, nu va descoperi nimic. *Probatum est.*

— **Act generos** Regretatul protopop gr.-cat. al Buziașului și paroh al Sihhei, Dimitrie Grecu, a lăsat — scrie »Drapelul« — prin testament întreaga sa avere — cam 10.000 cor. — pentru fondul convictului gr.-cat. de studenți, ce are să se înființeze în Lugoj pentru tinerii români, lipsiți de mijloace, cari urmează studiile în Lugoj. Actul generos al decedatului paroh și protopop, se laudă de sine. A dus o viață retrasă, a economisit din pușinul venit ce a avut, iar rezultatul economiilor sale, îl dă prinos pe altarul națiunii și bisericii sale. Recunoștință memoriei sale și indemn pentru alții.

— **D. Gheorghe Noaghea** a fost ales în ședința plenară a consistoriului din Caransebeș ținută Vineri în 3 Decembrie profesor ordinar provizoriu la institutul pedagogic din Caransebeș pentru catedra de științe naturale.

— **O manoperă alul Kossuth.** Răspânditul ziar »Friss Ujság« din Budapesta, care se vinde cu 2 fil. și se citește în nenumărate zeci de mii de exemplare, desvăluiește un nou colț de murdărie a regimului Kossuth. Acest ziar nu se expediază supt bandă, ci în colete poștale, prin serviciul de mesagerie, o societate pe acții care a încheiat contract cu căile ferate ungare. »Friss Ujság«, după ruptura din partidul kossuthist, a luat apărarea lui Justh și a publicat un vehement articol împotriva lui Kossuth. Ce să facă d. ministru de finanțe ca să contrabalanseze efectul articolelor acestui ziar popular? A dat ordin serviciului de mesagerie să anexeze la fiecare număr alui »Friss Ujság« un exemplar din manifestul publicat de Excelența Sa după sciziunea din partidul independist.

Serviciul de mesagerie s'a executat și așa »Friss Ujság« a dus cititorilor săi, pe cheltuiala proprie, și manifestul ministrului de comerț — cari îl desminte.

— **De ale justiției maghiare.** Se cunoaște afacerea scandalosă provocată de procurorul Winckler din Szabadka cu prilejul instrucției în procesul Haverda Mariska și soții.

Se știe, că procurorul a petrecut ore întregi din noapte cu șampanie în celula acuzatei. În urma acestui delict, procurorul Winckler a fost transferat la Budapesta.

Transferarea aceasta a cauzat mult sânge rău judecătorilor din acest oraș. Ei au considerat o drept o avansare. De aceea unul dintre ei Dr. Gál Lajos s'a și adresat cu o cerere la ministerul de justiție în care pune întrebarea ministrului, că ce scandal să facă și el, pentru a putea fi transferat la Budapesta, căci de-o grămadă de ani își cere înzadar aceasta transferare.

»P. H.« pentru că este »de-ai noștrii« cu Winckler spune, că cererea însăși este destul scandal.

O, dar justiția maghiară câte nostimade zănice nu ne arată!

— **Propaganda pentru Uniunea latină.** Ziarul »Reichspost« află din Zürich, că Duminecă s'a ținut, în Torino, o conferință intimă a mai multor parlamentari radicali, cari au hotărât să înființeze o ligă italo-franceză. Liga aceasta va avea ca scop să înfrățescă sentimentele tuturor popoarelor latine ale Europei. Liga va scoate și un ziar de propagandă.

Proiectul unei Uniuni latine europene nu e nou — spune Reichspost —, înjgheburile ei s'a încercat ca secolii înainte. Ea a fost ideea predilectă a împăratului Napoleon al III-lea.

— **Catastrofă într'o fabrică de gaz.** Din Hamburg vine știrea despre o mare catastrofă ce s'a întâmplat în fabrica de gaz a portului din Hamburg. În urma exploziei unui gazometru s'a născut un groaznic incendiu, care a pricinuit pagube enorme și a secerat mai multe jertfe de oameni. Până acum s'au descoperit 20 morți și peste 40 de răniți grav, dintre cari mulți nu vor ajunge ziua de mâine. În vreme ce se urma opera de salvare, s'a întâmplat o a doua explozie, care a fost urmată de o surpare a zidurilor. Supt ruine se află încă mulți muncitori. Cauzele exploziei nu se cunosc încă.

— **Excursie școlară.** Luni, elevii institutului teologic-pedagogic din Caransebeș au făcut o excursie supt conducerea profesorilor Gheorghe Noaghea și Samson Criștiu, la Lugoj. Tinerii au cercetat monumentala biserică gr.-ort., iar după prânz au ieșit la țesătoria de mătasă. Seara s'au reînăpăoiat la Caransebeș.

— **Școlare.** D. Dr. Ștefan Pascu, cand. de avocat în Cluj a binevoit a dona pentru școala confesională română gr.-or. din Apahida, suma de 3420 fil. Deci îi aducem sincerile noastre mulțămite și pe această cale. Apahida. Simion Todoran, inv.

— **Procesul lui Hofrichter.** Ancheta împotriva locotenentului Hofrichter, acuzat cu omorârea unui căpitan al statului major, se urmează înainte și se extinde și asupra trecutului acestui ofițer. Se fac cercetări atât în Gablonz, unde se află numeroase fabrici de sticlărie, pentru a se constata dacă nu a procurat de-acolo cianură. Se fac cercetări și la Leitmeritz, unde cu ani înainte Hofrichter avuse relații cu o domnișoară Amracher, care a murit, iubindu-l. Acum se afirmă că Hofrichter ar fi otrăvit-o.

— **Duel.** Zurbagiul fibirău din Siria, Faragó István, care face mare cinste administrației noastre ungurești din comitat s'a duela ieri cu avocatul din Pincota Dr. Zoltán Emil. Motivul e niște părechi de palme pe cari avocatul i-le-a tras lui Faragó, care l-a insultat, în starea-i normală, de iluminatie. A rămas rănit avocatul pe teren.

— **Dispariție misterioasă.** Din Paris se anunță că Aschbacher, căpitan în regimentul 124 de linie staționat în Lavalnyl, a plecat călare la o preumblare fără a se mai întoarce. Dispariția lui face senzație, fiindcă e unul dintre cei mai distinși ofițeri ai regimentului.

— **Cel mai bun loc de târguiești de parfumi, săpunuri, perii de dinți, prafuri de dinți, ape de gură, prafuri pentru dame, cremă de obraji, cosmetici, spongii și instrumente de gumă. Totfelul de instrumente medicale și pentru moașe, la farmacia lui Burger Frigyes cu firma: »la un corn« în Kolozsvár.**

x **Vin de deal de Gioroc** calitate escelentă este de vinzare dela 50 l. în sus la d-na Cristina Secula Odvoș.

Butoaiele sânt a se trimite pe adresa Todor Ardelean vințelor Gyork.

Ecouri.

Revista »Neamul românesc« din București, publică în numărul său din urmă următoarele cuvinte bine simțite, iscălite de d. profesor Nicolae Iorga:

«Și aiurea se poate înțelege o viață politică precum e a noastră a naționaliștilor.

Iată, în adevăr, ce scrie »Tribuna« din Arad despre rolul ce îndeplinește acolo presa:

«Dacă nu am avut pînă acuma nici o organizație politică și dacă, totuși, am avut mișcări politice, presa a fost care a ținut locul ei, a fost ea însăși o organizație de care noi nu ne-am dat seama deplin pînă acuma. Într'adevăr, orice ziar nu e un organ numai, ci o organizație mică sau mai mare, locală sau generală, după cum e ziarul. Cine cetește regulat un ziar național, prin însuși faptul acesta se declară aderentul ideilor naționale și al partidului național. Registrul de abonați al fiecărui ziar e, în rudiment, o listă de mem-

Mănuși la modă numai de calitatea primă

se capătă prin WEISMAYR FERENC Timișoara, numai în cetate, str. Hunyadi. Depozit dela I. Hamerli Pécs, veritabile, engleze, germane și din Praga cu prețuri ieftine. Se garantează pentru calitate bună

bri ai partidului și costul de abonent ce plătește e o cotizație pe care singur și-a impus-o de bună voie.

«Mai mult chiar, abonamentul, acel număr de ziar care sosește în răstimpuri periodice în casa abonatului, e o legătură permanentă și neîntreruptă care leagă mult mai strâns, mai efectiv decât orice legătură dintre membru și partid. Fiecare abonament e un fir, un mic canal răspîndind dela centru, din redacție, în mii de firisoare, ca printr-o vastă rețea nevăzută, curentul veșnic viu de idei, de însuflețire și de îndemnuri care, ele, și nu listele de membri, formează și susțin un partid și hrănesc o mișcare politică».

Viața prigonită, luptă nesigură de izbîndă, conștiință că datoria trebuie făcută însă cu orice preț, peste orice jertfe ar trece, aceasta deosebește rostul politic de astăzi al romînilor de acolo.

E vre-una din aceste condiții care să nu se întilneasă în modestul rost al activității politice naționaliste?

Ei sînt săraci. Foile lor se țin de abonamentele celor cari cred că prin aceasta fac o faptă bună. Ele n'au mulți redactori, belșug de telegrame, venituri cari fac dintr'un italian pribeag ori dintr'un consorțiu de evrei, oameni bogați. Ce e dreptul, se susțin cu anunțuri, evreii de acolo înțelegînd mai bine decât romîinii de aici folosul ce poate ieși pentru vînzarea lor din foaia care nu se aruncă, ci se citește. Abia »Tribuna«, după mulți ani de trudă, își are casa ei.

Constatarea pe care le face acest ziar sînt pentru noi o mîngiere, pentru publicul dela noi un învățămînt. Ele-i pot arăta că, odată ce el se razimă pe o nevoie de existență națională, un partid poate exista, fără club, fără venituri, fără perspectivă de a cîrmui, și în mijlocul celei mai înverșunate prigoniri.

D. C. Mile, directorul ziarului »Adevărul« din București, care a participat în persoană la serbările noastre, scrie, în ziarul său, următoarele cuvinte încurajatoare pentru noi și luptele noastre.

E de ajuns să trăiești cîteva ore, ori cîteva zile, printre romîni de peste munți ca să-ți dai seama de o trăsătură caracteristică a inteligenței și anume democratismul ei. Deosebirile de clasă aproape nu există. Am putea enumera două cauze mari: prigonirea ungurească, grație căreia tot neamul romînesc s'a strîns la un loc, și lipsa marelui proprietăți, care face ca toți cei ce însemnează ceva să fie eșii din rîndurile poporului, mulți să-și cîștige cu greu traiul zilnic și cu atît mai greu cu cît dinșii trebuie să dea cea mai bună parte din timpul lor cauzei naționale.

E însă ceva mai mult. Educațiunea generațiunii noastre s'a făcut pe bază democratică. Cei bătrîni au fost luați și ei de curent, așa că azi este o legendă ceea ce a fost ieri, cînd știut era că tot romînul de peste munți era reacționar. Azi d. Aurel Popovici, cu teoriile sale învechite și cu sentimente și mai ruginite, nici nu mai poate fi priceput — e un anacronism. Un vînt nou suflă, așa că azi reforma votului universal, de care acum zece ani nu voia nimeni să audă, este în capul programului partidului național.

De altfel era și un nou semn să fie altfel. Romîni organizați în jurul bisericii, singura organizație permisă, sînt alcătuiți pe baza democratică a alegerii preoților, episcopilor și mitropoliților. Ei se aleg de popor — începînd cu preoții, preoții aleg episcopul — și guvernul nu face decît să-l confirme.

Votul universal se practică de fapt în lăuntru națiunii romîne din Ungaria și ar fi fost de mirat ca el să nu fie adoptat ca armă de luptă contra oligarchiei maghiare...

Una din observațiunile culese este și aceea a respectului și dragostei pe care-l au masele romîne, nația, față de intelectualii lor, față de aceia pe cari îi prea cinstește. Eram la banchetul de peste două sute de tachimuri la care luau parte absolut toate categoriile sociale, profesori, advocați, preoți, ziariști, neguțatori, țărani. Cît de caldă a fost primirea unei poezii a lui Octavian Goga și cum a fost sărbătorit poetul. Și de ce aceasta? Pentru că nația vede în el nu numai pe maestrul cuvîntului scris, dar pe apărătorul neamului. Goga cîntă durerile iobagiului romîn, a poporului care geme supt lanțul unguresc. Altă dată grecii plecau la luptă conduși de cîntările poetului Tyrteu. Azi Goga este și el un Tyrteu al neamului său: vrednic urmaș al lui Murășeanu care și el a cîntat deșteptarea romînilor. La noi literatul, poetul este un obiect, un personaj de lux. Dincolo peste munți e stegarul luptei, e muzicantul care insuflă eroizm și ține tactul piciorului, entuziasmează pe luptător în avîntarea lui spre rețuta dușmană...

Tot așa de precinstiți sînt și deputații. Dinșii sînt generali cari conduc lupta. Și ce luptă, Doamne, ce luptă! Aceea de a se război în plin lagăr advers, de a ținea piept oligarchiei maghiare, tocmai în casa ei. Pentru aceasta trebuie caracter de oțel, oameni fără frică și fără de prihană, semeți și inteligenți, vorbitori de mîna întîia și mai presus de toate, politicieni iscusiți ca să se folosească de toate incidentele și accidentele luptei. În colosala masa de deputați — foarte mulți orbiți și grosolani, fanatizați și intoleranți, treisprezece romîni — treisprezece eroi țin piept atacurilor de tot soiul, pot să se impună Camerei, să fie ascultați, chiar

cînd adevărurile pe cari le spun sînt din acele crude pe cari o masă de oameni, tot dușmani, e greu să te lase a le rosti. Și acești romîni »scelerați și trădători de patrie« au darul de a fi unii din cei mai buni oratori ai Camerei ungurești, vorbesc o limbă maghiară impacabilă și de o eleganță de care sînt incapabili ungurii bastinași. Cefală a patriei lor n'ar fi pe dinșii, ce miniștrii nu ar face din ei — și dinșii totuși perzistă să rămînă romîni și să combată pentru neamul, limba și religia strămoșilor! Părintele Lucaci vorbește mai bine ungurește decît toți deputații și miniștrii. În limbajul lui se oglindește limba clasică maghiară, nepătată de nici o greșală de dialect ori de erori gramaticale populare. Dar Maniu, Vaida-Voevod, Vlad? Europeni în puterea cuvîntului, cu o vastă cultură literară, științifică și politică, înarmați pînă în dinți cu toate armele dialectice parlamentare, impasibili față de atacuri grosolane, în neputință de a fi deviați dela calea vorbirii lor, oamenii aceștia exasperează mai ales prin calitățile lor superioare, pe adversarii, atît de inferiori lor.

Am stat mult de vorbă cu deputatul Iuliu Maniu. Am mers cu el dela Arad la Budapesta — și în acest timp am putut pe îndeletele să-l cunosc, să-l studiez.

Tinăr, elegant, de o eleganță feminină, simpatic, el te cucerește dela primele cuvinte. E omul superior care impune, dar nu prin emfață ori vorbe mari, dar tocmai prin modestia și soliditatea sentimentelor și a cugetării sale. Mi-a expus în două cuvinte toată chestia romînească, dacă i-ași publica vorbele, ar fi un interview și nu i-am cerut voie pentru aceasta. Dela el însă am învățat cît zece volume groase nu m'ar fi luminat. Un om deplin, căci prin aceasta înțeleg inteligența ale căreia fețe sînt toată luminate și în chip egal asupra tuturor chestiunilor dela ordinea zilei. Azi din fericire, nu poți fi bărbat politic fără ca să-ți da-seama de întreaga desvoltare a omenirii. Unilateralul — și mai toți sîntem astfel — totdeauna se vor poziționa la rezolvirea reală a chestiunilor, căci azi totul este legat și nu poți dezlega o parte fără a te atinge de întregul tot. Maniu este din fericirii aceștia în care totul decurge limpede și armonios, o minte luminată în chip deosebit și care ca o excepțiune — posedă pe lingă răceala de cugetare a intelectualului și căderea neofitului, a apostolului, energie pe care nici n'o bănuiești cînd îți dai seama de eleganța și grația quasi-femenină a acestui adevărat romîn, copil al Blajului de pe cîmpia căruia au răsărit zorile libertății.

Dar femeile? Dacă aș avea un fiu, l-aș duce dincolo peste munți să-și găsească pe aleasa inimii și a vieții lui.

Femeile sînt ca și bărbatii, mai admirabile poate decît ei. Fără a se asemăna cu femeile literare și artistice — cu femeile politice, cari au marele cusur de a se masculiniza și a-și pierde deci grațiile sexului lor. Femeia de peste munți, fără a-și înstrăina nimic din atribuțiile ei — e în același timp o apostolă a neamului. Ea organizează viața intelectuală a nației, ea lucrează pentru înființarea de școli, pentru propășirea culturii naționale, a păstrării obiceiurilor și a portului, e de multeori poetă și scriitoare, profesoară și artistă — și în toate manifestațiile vieții sale, nu vibrează decît pentru cauza ei, pentru neam...

Economie.

Tîrg în Timișoara. Tîrg de țară va fi în Timișoara din 16 pînă la 20 Decembrie.

Piața grînelor din Aradul-nou.

8 Decembrie 1909.

S'a vîndut azi:

grîn 800 mm.	13.20—13.40
orz 100 mm.	6.70—
ovăș 100 mm.	7.10—
secară 100 mm.	—9—
păpușoi 700 mm.	5.50—5.60

Prețurile sînt socotite în coroane și după 50 kg.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 7 Decembrie 1909.

Prețul cerealelor după 100 kg. a fost următorul:

Grîu nou

De Tisa	— — — — —	28 K.	95—30 K.	— fl.
Din comitatul Albei	— — — — —	28	> 80—29	> 80
De Pesta	— — — — —	28	> 90—29	> 90
Bănățanesc	— — — — —	28	< 95—29	> 90
De Bacica	— — — — —	28	> 60—29	> 80
Secară de calitate I.	— — — — —	19	> 75—20	> 05
Secară de calitate mijlocie	— — — — —	19	> 55—19	> 65
Orzul de nutreț, calitate I.	— — — — —	14	> 75—14	> 95
Ovăș de calitate I.	— — — — —	15	> 70—16	> —
Ovăș de calitate a II.	— — — — —	15	> 40—15	> 60
Cucuruz	— — — — —	14	> 80—15	> —

BIBLIOGRAFII.

Din Biblioteca muzicală »Lira română«.

- Nr. 1: »Deșteaptă-te Române«.
 Nr. 2: »Luna doarme.«
 Nr. 3: »Aoleo!«
 Nr. 4: »Suspine crude.«
 Nr. 5: »Cât te-am iubit.«
 Nr. 6: »Călugărul din vechiul schit.«
 Nr. 7: »Pentru tine Iano.«
 Nr. 8: »Două fete spală lână.«
 Nr. 9: »Ce te legeni codrule.«
 Nr. 10: »Steluța.«
 Nr. 11: »Cucuruz cu frunza'n sus.«
 Nr. 12: »Fetișo din acel sat.«
 Nr. 13: »Popa zice, că nu bea.«
 Nr. 14: »Inimioara mea.«
 Nr. 15: »Am un leu, și vreau să-l beau.«
 Nr. 16: »Pasere galbenă 'n cioc.«
 Nr. 17: Imnul regal român.
 Nr. 18: Cîntul gîteii latine.
 Nr. 19: Tricolorul. Imn patriotic.
 Nr. 20: Steagul nostru. Imn patriotic.
 Nr. 21: Mama lui Ștefan-cel-mare.
 Nr. 22: Domnul Tudor, cîntec național.
 Fiecare număr 20 bani, plus 5 fil. porto postal.

Ori-ce comandă de cărți și prețul lor este a se adresa către: **Librăria »Tribunei«, Arad, strada Deák Ferencz Nr. 20.**

La fiecare carte rugăm a se mai adăuga 5—10—30 fileri, pentru porto postal.

La **Librăria »Tribunei«** se află de vînzare.

- Jocuri românești I. (piano solo) de Tib. Bredicianu Cor. 4.—
 Jocuri românești II. (piano solo) de Tib. Bredicianu > 4.—
 Jocuri românești III. (piano solo) de Tib. Bredicianu > 4.—
 Doine și cîntece I. (voce și piano) de Tib. Bredicianu > 4.—
 Doine și cîntece II. de Tib. Bredicianu > 4.—
 Nu m'abandona, romanță p. voce și piano, aranș. de A. Bena > 1.20
 Arma noastră să ne fie, cor. bărb. de Const. Savu
 Gîndul meu la tine sboară, cor bărb. de Const. Savu
 Mizeria, cor bărb. de Const. Savu
 Dorul mamei, cor bărb. de C. Savu
 Pe mal, cor bărbătesc de Const. Savu
 Cîntec de toamnă, cor bărb. de C. Savu 3.20
 La Olt, cor bărb. de Const. Savu
 Ferentarul (Roșiorul), cor bărb. de C. Savu
 Mi dor, cor bărb. de Const. Savu
 Heruvic la lit. înainte sfințită, cor. barb. de Constantin Savu
 Rădicat-am (Priceasnă) cor. bărb. de C. Savu
 Funebrale cor bărb. de Const. Savu

Creșterea dinților la copii.

Nu vă speriați, ci dați copiilor nițică Emulsiunea Scott și veți face sfârșit nopților nedormite. Ușurătatea cu care vor crește apoi dinții copiilor vă pune în uimire.

„Emulsiunea Scott“

de gust plăcut și ușoară de mistuit conține toate subțanțele cari se recer la creșterea dinților drepecți albi și tari.

Un flacon original 2 cor. 50 fileri.

Se află în toate prăvăliile.

Redactor responsabil **Iuliu Giurgiu.**
 »Tribuna« institut tipografic, Nichin și cons.

AVIZI!

Caut un scriitor de avocat

cu praxă bună,

vărsat în afacerile cărții funduare. Aplicare momentană. Condițiile după învoire. A se adresa avocatului

Dr. Ioan Hica,
Hațeg (Hátszeg).

Un candidat de avocat

cu praxă află aplicare în cancelaria subscrisului.

Dr. Toma Ienciu,
adv. în Puj.

AVIZI!

Se primește un copil dintr'o familie bună de

învățăcel

în prăvălia mea de fer și spețarie.

Franz Ferencz,
comerciant de ferărie și spețarie în **Szemlak.**
(Comitatul Aradului).

Pește sărat,

de tot soiul

cu prețul cel mai ieftin. — Comandă a se adresa la: **Magazinul de depozit al Băncii de credit ung. (Hitelbank) la Gara Brașov (Brassó).** Telefon Nr. 323.

Schimbare de prăvălie.

Am onoare a face cunoscut on. public, că mi-am s'ramutat prăvălia în **edificiul școlii de fete din strada Weitzer János.**

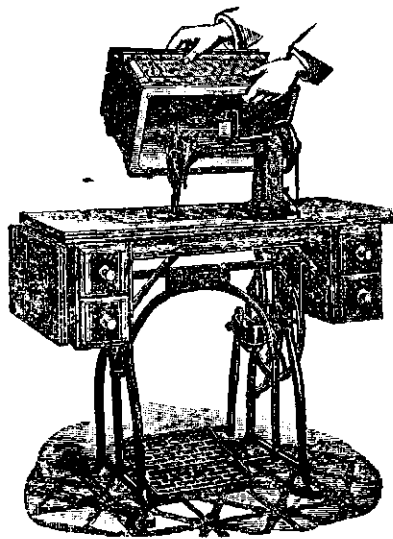
Rugând și pe mai departe sprijinul on. public, sânt

cu stimă
Wolf János
pantofar.

Un candidat de avocat

află aplicare momentană într'o cancelarie advocațională. — Adresa la administrația ziarului »Tribuna« în Arad.

Cea mai veche prăvălie de mașini de cusut și biciclete din Ungaria-de-sud.

Distins în **Flușoara** la anul 1891 cu marea medalie de argint.

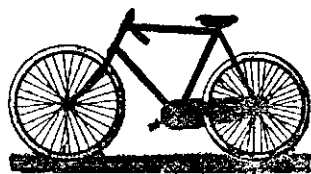
Fondat la 1880.

Reinhold ZOLLER
măstru mecanic
FEHÉRTEMLON
Schillergasse 8.
lângă »Burg«.

Își recomandă on. public din

loc și provincie **marele său atelier mecanic** unde se repară tot felul de **mașini de cusut și biciclete.** Ține în depozit tot felul de **gramofone și plăci.**

Ține în depozit cele mai bune biciclete noi, mașini de cusut și obiecte de casă și industrie, așa d. e. părți singuratic de mașini și biciclete.

Prețuri moderate Serviciu prompt.

TOTI SE MIRĂ

de o pompă de mână contra focului.
E cea mai nouă invenție brevetată

Ca primul ajutor în caz de primejdie e neprețuită și pentru aceea, că are o construcție ușoară, condiționează apă puțină și o poate întrebuința ori și cine. Apoi e ușoară circa 2 1/2 k'grm. **Se poate folosi și la udatul grădinilor.** Prețul 20 cor. Spedarea se face numai cu rambursă.

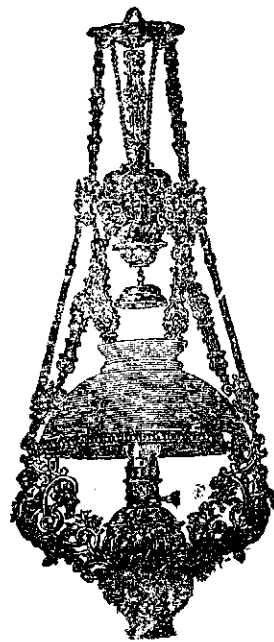
Cine trimite însă suma de 21 cor o primește franco. Se capătă la tinichigiul

TRAXEL I.

LUGOJ, strada Nedelko nr. 17.

INȘTIINȚARE.

După cauza aglomerației mari din magazin se poate căpăta cu prețuri nespuse de mici cei mai noi și mai frumoși articli de sticlă, porțelan și pentru spălat.

Mare asortiment de **lampe de atârnat și de masă.**

Cea mai ieftină sursă de cumpărat obiecte de lux (figuri).

Obiecte de lux. din argint de China și aplacca, obiecte de masă de prima calitate. Foarte mare asortiment de **cadre,** din totdeauna se află în magazin peste 400 de mustre nouă și executate cu gust.

FISCHER MÓR, Andrassy-tér 20.
(Palatul Fischer Eliz).
Telefon pentru oraș și comitat 568.

„MOLLY“

În timp de

3 zile

vei avea mâni mai catifelate și albe ca spuma, dacă vei folosi cosmeticul pt. mâni

„MOLLY“

Chimiștii și cosmeticii experți, adevăresc, că cosmeticul pentru mâni „MOLLY“ este preparatul cel mai desăvîșit al timpului de azi.

Magazin principal și de expediere:

NESTOR HANZU,
Droguerie „La Crucea Roșie“.

Arad, str. Weitzer János Nr. 2.

Dacă vrei să rămâi tot tineră și frumoasă!

să folosești numai

CREMA DE ROZE,

efectul căreia e surprinzător și plăcut. Asemenea efect cu alte asemenea preparate nu s'a putut ajunge. Prin urmare **CREMA DE ROZE** e cea mai excelentă pentru păstrarea fineței obrazilor și mânușlor. Prețul unui flacon 1 cor.

SAPUNUL DE ROZE,

perfect și preparat din cele mai plăcute și odorose materii. **Bucata 70 filler.**

PUDRA DE ROZE,

foarte recomandabilă. Preparată din cele mai gingașe părți, se prinde bine și de loc nu e vătămătoare. În culori: alb, rosa și crème. **Prețul 1-20 cor.**

A se comanda la:
POKORNY DUȘAN,
farmacie la
SFANTA TREIME, în
FEHÉRTEMLON.

BOTH JÓZSEF
măstru de sculptură în piatră,
— Segesvár, Seilergasse —

Recomand on. p. t. public depozitul meu bogat și bine asortat de

Monumente de morminte,
din diferită marmoră, granit, syenit,
labrador și peatră tare de arină, etc.
cu prețurile cele mai moderate.

Mai departe mă recomand pentru executarea a tot felul de lucruri de zidărie, ce cad în branșa mea. Schițe și preliminare de spese stau fr. la dispoziție.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad
cu amortizație de 10—70 ani

după câștigul sumei împrumutate cu 4, 4 $\frac{1}{4}$, 4 $\frac{1}{2}$, 4 $\frac{3}{4}$
și 5%, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de
interesă sorăpunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticiper spese
de instalare, convertex datoriile de interesă mari

— Rezolvare grabnică, serviciu prompt. —

SZÜCS F. VILMOS

Reprezentanța pentru mijlocirea de împrumuturi a
Institului pentru credit fonciar din Sibiu
pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului
Bichis, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-nieza 8. (Casa proprie.)
(Lângă filiala Poștei.)

Primesc pe lângă onorari comisionari de asortabil
și desial de încredere.

Prima fabrică de nisip, peatră de var
și stingătoare de var din Perjámos.

Fillala arădană
s'a deschis pe piața Óvár.

Comandele se primesc în cancelaria fabricii în

:: :: Arad, Óvár-tér, la :: ::

NÖSER MIHÁLY és Társai.

**INTREPRINDERE DE POMPE
FUNEBRE.**

Am onoars a aduce la plăcuta cunoștință
a p. t. public, că am luat în primire
firma de înmormântări și pompe funebre
ce a susat până aci pe numele
Osutak Károly și fiul
și conform recerintelor timpului o voi continua.
25 de ani de praxă pe acest teren, făcați în
patrie și străinătate mă îndrep'ătesc la cele mai
perfecte servii. În toată privința voi fi cu
acurateță și punctualitate.

Cerând binevoitorul sprijin al p. t. public
semnez

Arad, 20 Octomvrie 1909.

Cu osebită stimă
Varga Imre.

Totodată îndrăsnesc a atrage atențiunea p.
t. public asupra marelui meu magazin de curuni
pentru zile ocazionale. Prețurile dela 80 în
toate categoriile.

Vânzare de lemne de foc!

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public,
cumcă din pădurile proprii și de pe proprietatea mea
liferez cele mai bune

lemne de foc

din magazina dela Bârzava (cott. Arad) cu vagonul.
Afară de această recomand magazinul meu de lemne,
calitatea cea mai bună, uscate și clădite în stânjini, în
Arad, Óvár-tér nr. 10. (La fosta casă de vamă în-
naintea podului celății)

Liferez acasă și lemne tăiate cu săcurea dela 50 kgr.
în sus. Una mij metrică cu 2—2:30 cor.

Prețurile se pot ști la facerea comandelor dela dl
Petru Novac, propriet. pădurilor d'n Vasozia, în Arad
str. Weitzer János nr. 19. Telefon 670. (Dela Octom-
brie în casa proprie Teleky-u. nr. 4. vis-à-vis de reșe-
dința episcopescă) sau în Arad Óvár-tér 10. Telefon 579
unde e magazinul la fosta casă de vamă înaintea podu-
lui cel mare a cetății.

De asemenea pot servi cu țigle (cărămizi)
veritabile.

Cerând binevoitorul sprijin al onor. public rămân
cu deosebită stimă:

PETRU NOVAC,

proprietar și nezuțator de lemne.

Kneffel Károly és Fia

Am onoare a aduce la cunoștința p. t. public, că mi-am mutat

marele magazin de cărbuni,

din palatul de pe Andrásy-tér nr. 14, pe
Boros Béni-tér nr. 2.

Apropiindu-se sezonul de încălzit, stăm la dispoziția p. t. public cu cărbuni veritabili în orice cantitate, transportați acasă, și primește angajament pe întregul sezon la ce se primesc prenotări.

Comandele se pot face în persoană, prin corespondență sau prin Telefon nr. 139, la firma:

Kneffel Károly és Fia

mare comerciant de cărbuni
Arad, Boros Béni-tér nr. 2.
(Cassa Kneffel).

Invenție nouă! Invenție nouă!
Moară de oțel pentru întrebuintare în economie și acasă, macină excelent orzul, cucuruzul și grâul, se învârtă cu mâna, puterea de muncă a unui băiat de 6 ani, 1 kilogram pe minut — pe lângă garanță.

Prețul 14 coroane.
Fac aparate pentru desfacerea sămânței de lucernă și trifoiu de mână cu puterea ori cu mâna, de aplica în mașina de îmblătit ori de sine stătătoare. Prețurile să se întrebe.

Kádár Gyula

fabrică de aparate de desfăcut sămânța trifoiului și atelier de reparatură de mașini
ORADEA-MARE
Nagyvárad) Vilánytelep mellett.

Prima fabrică de slăvini din Ardeal.

Mozes András

Brașov, (Brassó) Hosszu-utca 32.

Recomandă neguțătorilor de fier, vin și șpirt, precum și fabricelor de oțel slăvinele sale pentru vase, pregătite din lemn de prun și arșar cu prețuri moderate. — Catalog de prețuri la cerere cu provocare la zăruț acestia trimis gratuit

Fondat la 1879. Telefon 107-14.

Bittner János

fabricator de articole bisericesti din aur — argint și din tot felul de metale. —

Recomandă în atenția onor. preoțimi monumentalele sale obiecte bisericesti originale și în stil curat, precum și auritura și argintătura executată prin foc și nejalnicată. Auritură prin foc dela 21 cor. în sus. —

Fabrica:
Budaposta IX., Lónyay-utca 23.

La dorință escurgem la fața locului.
Catalog mare și ilustrat trimitem gratis și franco.

Halmái József, fost adjunct la notarul public regesc din Boroșineu, și Strausz Gyula, fost ofician de bancă. —

Cancelaria înregistrată

Halmái și Strausz,

pentru mijlocirea împrumuturilor de bani, vinderea și cumpărarea de averi mobile și imobile.

Mijlocește: împrumuturi ipotecare (pe întabulare) și amortizaționale (pe mai mulți ani).
Se angajează: pentru răscumpărarea (convertarea) de împrumuturi ipotecare, dela procente mai mari la mai mici.
Mijlocește: cumpărarea, vinderea, schimbarea și esarendarea de averi mai mari pământuri, etc).
Primește: manipularca (conducerea) caseilor de închiriat pe lângă remunerațiuni cât se poate de minimale.
Mijlocește: vinderea, cumpărarea și schimbarea de căși particulare, căși de închiriat și vii.
Primește: parcelarea și colonizarea averilor imobile (pământuri).

Telefon Nr. 726.
Adresa telegrafică: Halmaistrausz
Correspondență se poate face și în limba română.
Arad, (str. bisericii) Weitzer János-u. Nr. 9, în partetul edificiului nou a școlii de fete.
Cu deosebită stimă:
Halmái și Strausz.

Grosz Nagy Ferencz,

farmacia : : Debreczen : : farmacia : :
elst. : : «Arany egyszertár»

Numai există reumă!

Cine voește să scape de orice soi de reumă și de tot felul de dureri externe să cumpere o sticlă mare din reumitul

Balzam Regesc

(Király Balzsam) al cărui efect vindecător e recunoscut de medici 1 sticlă mare 2.65 Cor. cu îndrumare, 3 sticle mari 6.65 Cor. cu îndrumare, porto-franco cu rambursă. Patentat, în nenunțrate spitale de frunte se aplică ca cel mai bun medicament.

Medicament pentru vâpsirea părului.

la entori blood, travesi van cegru. Efect la moment sigură vesire e de spumă, ca părul sau măteta sa e în a să abă emicarea ce o dorește. Nu înă sprete părul. O sticlă cu medicament pentru ori și se escușe e cor.

MUSTAȚA E FRUMOASA
Căci întrebuințezi
POMADA HAJDUSAG
sau acel bună pentru creșterea și potrivirea mustațelor, pregătita din materii neamsuroasă. Efectul se vede foarte lute și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 50 fill. Prin poștă se trimite numai 3 borcane cu 2.15 Cor. Cu rambursă grat.

SHAEFER RICHARD GÉZA

lăcătar tehnic,
pentru zidiri, lăstare de apeduct și canalizare în
ARAD, strada Batthyányi Nr. 17.

Pregătește corloane pentru râuri, trepte
și balcoane, vetre de fier din fier făurit.

Atelier de instalare:

Rățele de țevi pentru apeduct. Jațuri
fără miros. - Pissoare, spălătoare, odăi
de baie și aranjare de ori-ce sistem
— pentru încălzire centrală.

NOUȚATE! Mode de cogulare de autogen
sau automat cu ajutorul acetilenului sau oxigenului,
prin ce obiectele stricate pregătite din
fier făurit, oțel, fier vărsat și aramă în modul
acesta se pot repara ușor, conform scopului.

Firmă românească!

**Grăciun & Vodă,
LUGOȘ.**

Export de rachiu și șlivoviță,
dela 25 de litre în sus, beuturi
curate și produsă în cazanele
proprii în Ardeal și Bănat.

Depozit principal în **LUGOȘ.**
— — Comitatul Caraș-Severin. — —

Serviciu conștiințios!

CANARINI!

Cele mai frumoase cântărețe moderne cântă ziua și la lumină. Cântăreață tină 4, 5 fl. de 1 an 5, 6, 8, 10 fl. Reumitele canarine Seifert și verzi dela 10 fl. în sus.

Ouătoare 1, 2, 3 și 4 fl., după soiul. Catalog de prețuri despre papagal, pasări transmarine mămuțe și câini de soi se

capătă înainte trimițând 20 fil. Pentru ajungerea comandelor la loc în viață se garantează. — Comandele se pot face la

DIÓSZEGHY és Társa,
Oradea-mare-Nagyvárad.

Cea mai mare prăvălie de animale din Ungaria.

Primire de hotel.

Am onoare a face cunoscut on. public
că **am primit** dela domnul Szabó
Kálmán

HOTELUL**PANNONIA**

și acela sraformat modern și fiecare odaie
provăzută cu lumină electrică și cu telefon
de casă îl pun la dispoziția on. public.

Năzuința principală îmi este, ca prin
serviciul prompt și conștiințios să câștig
deplina încredere a on. mei oaspeți.

Prețul odăilor împreună cu serviciul
dela 2 cor. 40 fil. în sus.

Roagă binevoitorul sprijin:

SCHEIBER LAJOS,

proprietar de otel și otelierul gării.

Într'un pătrar de oră nu mai aveți dureri
de cap dacă veți folosi renumitele

pastile contra durerii de cap

a lui Rozsnyay.

Prețul unei buc. 20 fil., 6 buc. 1 cor.

Picurii alpini pentru stomac

a lui Rozsnyay

ca întăritori de stomac
— sunt nelăteceți. —

Se află de vânzare exclusiv în

Farmacia lui

ROZSNYAY MÁTYÁS

Arad, Szabadság-tér.

Magazie de articlii pentru biserici și preoți.**GEORGE JANCOVICI****ARAD, Forray-utca Nr. 2.**

Principiu:

Câștig puțin, circulație mare.**Au sosit nouățile de toamnă!**

Aduc la cunoștința p. st. public că în
prăvălia mea se pot vedea următorii articlii
de curând sosiți:

Cumpărări nu sunt obligate.

Postavuri de costumuri englezești colorate, flanele de halaturi de lână și de ermelin, barcheturi, tenisuri.

Mățăsurii pentru bluze la modă, asortiment bogat.

Albituri fermiești gata, pânză de ață și p mut, șifoane. Covoare, perdele, fețe de pat și de masă, și mulți alți articlii, cari nu se pot toate înșira.

Postavuri de reverenzi so-site acum, brâuri preoțești pe culorile roșu, vânăt și negru.

Ciorapi împlețiți în temniță.